

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

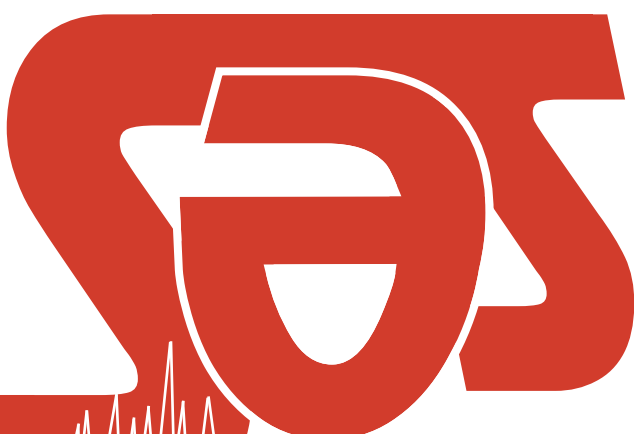

№ 014 (6939)

Müstəqil və Bütöv Azərbaycan ilk Prezidentini seçəcək!

9

25 yanvar 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Çoxşaxəli fəaliyyətin aynası

3

Heç kim Azərbaycanla təhdid, şantaj dili ilə danışa bilməz!

Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞPA ilə əməkdaşlığı dayandırdı

2

Gənclər siyasəti: gələcəyə atılan inamlı addım

13

Qisas niyyətli QƏRƏZLİ MÖVQE

4

Türkiyədən yaşıl işıq

5

Mədəkiçiltmə, yoxsa mədəkəsmə?

15

Putin kepkalı Paşinyanı necə "ram etdi"?

8

“Azərbaycandakı iqtisadi inkişaf və siyasi sabitlik Qarabağı azad etmək imkanı yaratdı”

İRNA agentliyi "Yeni Qafqaz" sərlovhəli analitik məqalə dərc edib

Ermenistandan fərqli olaraq Azərbaycanı iqtisadi inkişaf, ordu quruculuğu və siyasi sabitliyin davamlı xarakter alması, rəsmi Bakıya Qarabağı azad etmək imkanı verdi. Bu fikir İranın İRNA dövlət informasiya agentliyinin saytında Söhrab Ələmdarının "Yeni Qafqaz" sərlovhəli analitik məqaləsində yer alıb.

Məqalədə qeyd olunub ki, Sovet İttifaqı dağıldıqdan sonra 15 müstəqil dövlət yaranıb və böyük dövlətlərin təhriki ilə Qarabağ münaqişəsi başladı. 2020-ci ildə 44 gün da-

vam edən müharibədən sonra Azərbaycan Qarabağı azad etdi və regionda yeni siyasi realiaqlar yarandı. Azərbaycan ermənilərin "Artsax" adlandırdıqları qondarma respublikanı ləğv etdi. 2020-ci ildə imzalanan üçtərəfli Bəyannamədə Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin yaranması üçün Zəngəzur dəhlizinin salınması əks olundu.

Həmçinin diqqətə çatdırılıb ki, rəsmi Bakı ilə Tehran arasındakı mübahisəli məsələlər həll olunub və Naxçıvan ilə nəqliyyat əlaqəsinin İran ərazisindən keçməsi haqqında razılıq da əldə edilib. Razılışmaya əsasən Araz çayı üzərində avtomobil və dəmir yolu

körpülərinin tikintisi qərara alınıb və bu istiqamətdə işlər davam edir. Şərq-Qərb Dəhlizinin strukturuna daxil olan bu yolla qatar və avtomobillər Azərbaycan, İran və Türkiyə ərazisindən Avropaya və əks istiqamətə yükdaşımaları həyata keçirəcək.

Heç kim Azərbaycanla təhdid, şantaj dili ilə danışa bilməz!

Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞPA ilə əməkdaşlığı dayandırdı

Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞPA) nümayəndə heyəti yanvarın 24-də qurumun iclasında bəyanatla çıxış edib. Bəyanatı təqdim edirik:

"Azərbaycan Respublikası qürurlü, müstəqil, suveren, demokratik və multikultural bir dövlətdir. Demokratiya bizim şüurlu seçimidir və biz 1991-ci ildə müstəqilliyimizi bərpa etdikdən sonra Azərbaycanda insan hüquqlarının müdafiəsi və qanunun aliliyinin təmin edilməsi istiqamətində böyük irəliləyişlərə nail olmuşuq. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) əsas məqsədi müxtəlif ölkələrin parlamentariləri arasında qarşılıqlı hörmət və bərabər hüquqlara əsaslanan dialoq üçün platforma olmaqdan ibarətdir.

Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına üzv olanda insan haqlarını və qanunun aliliyini müdafiə etmək məqsədi daşıyan bu təşkilatın Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin bir hissəsinin Ermənistan tərəfindən hərbi təcavüzə və işğala məruz qalması nəticəsində hüquqları pozulmuş yüz minlərlə azərbaycanlın hüquqlarının bərpasında Azərbaycana kömək edəcəyi və beləliklə regionda davamlı sülhün əldə olunması naminə ədalətin öz yerini tutacağı barədə səmimi bir ümid və gözlənti var idi.

2001-ci ildən 2020-ci ilə qədər olan 19 il ərzində AŞPA işğalçı dövləti - Ermənistanı Avropa Şurasının əsas dəyər və prinsiplərinə zidd hərəkətlərinə görə cavab vermək barədə qınamayıb. Burada söhbət xüsusilə etnik təmizləməyə məruz qalmış azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünlərin insan haqlarına qarşı açıq-aşkar hörmətsizlikdən gedir.

Azərbaycanın təcavüz, işğal və zorakı separatizm üzərində tarixi Qələbəsinə, ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpa olunmasını

dan sonra biz Azərbaycanı ləkələmək, Azərbaycan xalqına uzun müddətdir inkar edilən ədalətin bərpası istiqamətində ölkənin əldə etdiyi nailiyyətlərə kölgə salmaq üçün təşkil olunmuş qarayaxma kampaniyası ilə üz-üzəyik. Təxminən 20 ilə yaxın müddətdə Azərbaycan nümayəndə heyəti erməni işğalının ağır nəticələrini gündəmə gətirərək bizə deyirdilər ki, AŞPA münaqişə ilə bağlı məsələləri müzakirəsi üçün düzgün format deyil. İndi isə həmin AŞPA və həmin deputatlar bunun əksini deyir və Azərbaycana hücum etmək üçün heç bir firsəti əldən vermirlər. Beynəlxalq hüququn selektiv şərhi, dövlətlərin ərazi bütövlüyü və suverenliyi ilə bağlı məsələlərə fərqli yanaşma bu biabırçı təklifin müəlliflərinin rüsvayçı və ikiüzlü xarakterini nümayiş etdirir.

Təəssüf ki, AŞPA-dan bəzi üzvləri hədəfə almaq üçün platforma kimi istifadə olunur. Müəyyən qərəzli qruplar AŞPA-nın əsas prinsiplərindən öz dar maraqlarının təmini məqsədilə sui-istifadə edirlər. AŞPA-da siyasi korrupsiya, ayrı-seçkilik, etnik və dini nifrət, ikili standartlar, təkəbbürlülük, şovinizm hökm sürən praktikaya çevrilib.

Biz Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin etimadnamə-

sinə etiraz etmək təşəbbüsünü bu çirkin kampaniyanın tərkib hissəsi kimi dəyərləndiririk. Biz, həmçinin bu təşəbbüsü Azərbaycanda hazırda gedən seçki prosesinə əsaslı müdaxiləyə yönəlmiş məqsədyönlü və qəbuledilməz cəhd, ölkəmizdə demokratik təsisatların fəaliyyətinə xələl gətirən mərkəli addımların bariz nümunəsi kimi qiymətləndiririk. Nümayəndə heyətimizin etimadnaməsini ratifikasiya etməkdən imtina ilə bağlı təklif bütövlükdə Avropa Şurasının etibarlılığına və qərəzsizliyinə ciddi zərbə olacaq, bunun ciddi və geri dönməz nəticələrinə görə məsuliyyət tamamilə onun təşəbbüskərlərinin üzərinə düşəcək.

Dünyada heç kim, o cümlədən bu zalda əyləşənlər Azərbaycanla təhdid və şantaj dili ilə danışa bilməzlər. AŞPA-nın tarixində heç vaxt bu təşkilat özünü belə biabırçı şəkildə aparmayıb. AŞPA-da mövcud olan dözülməz irqçilik, Azərbaycanofobiya və İslamofobiya mühiti fonda Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞPA ilə əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakını qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq qərarına gəlib".

Nümayəndə heyəti bəyanatı səsləndirəndən sonra məkanı tərk edib.

Rusiyalı ekspert: "Tezliklə AŞPA-nın mövcudluğunun da mənası qalmayacaq"

AŞPA-nın anti-Azərbaycan ritorikası Avropa və ABŞ-da yaşayan erməni icmasının Qarabağın tamamilə Azərbaycanın nəzarəti altına qayıtması ilə barışa bilməməsi ilə əlaqədardır. Görünən odur ki, hələ də revanşist əhvali-ruhiyyə qalmaqdadır.

Bu barədə AZƏRTAC-a müsahibəsində Rusiyanın Siyasi Tədqiqatlar İnstitutu direktorunun müavini Darya Qrevtsova bildirib. O əlavə edib: "AŞPA-nın Azərbaycan əleyhinə qərarı hiyləgər strategiya, Avropada, ən başlıcası, Fransada fəaliyyət göstərən erməni lobbisinin siyasi kampaniyasıdır. Gördüyümüz kimi, erməni lobbisi Azərbaycanı səsvərmə, öz fikrini söyləmək hüququndan məhrum etmək üçün hər cür vasitələrə əl atır. Təəssüf ki, müxtəlif təşkilatlarda fəaliyyət göstərən avropalı siyasi xadimlər bu siyasətə uyğun hərəkət edirlər. İndi də gördüyümüz kimi, AŞPA-da, Fransa Senatında, həmçinin Avropa Parlamentində anti-Azərbaycan ritorikası səsləndirilib. Bütün bunların səbəbi odur ki, Avropa və ABŞ-da yaşayan erməni icması Qarabağın tamamilə Azərbaycanın nəzarəti altına qayıtması ilə barışa bilmir. Görünən odur ki, hələ də revanşist əhvali-ruhiyyə qalmaqdadır və ya bu yolla sadəcə az da olsa, qısa əlmaq isteyirlər".

Politoloqun sözlərinə görə, erməni icması anti-Azərbaycan çıxışları etməsi üçün avropalı siyasətçiləri satın alır. O vurğulayıb: "Belə hallar ilk dəfə baş vermir. Son vaxtlar antiterror tədbirlərindən sonra bu ritorika güclənib, ən əsası, bu bəyanatlar fransız siyasətçilərin və şəxsən Makronun özünün dilindən daha çox səslənir. Bildiyimiz kimi, Fransada böyük erməni icması mövcuddur. Bu icmanın üzvlərinin arasında Makronun seçki kampaniyasını maliyyələşdirən şəxslər, müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri də var. Bu səbəbdən onlar öz məqsədlərini asanlıqla - fransız siyasətçilərin deyil, bu ölkədə yaşayan erməni icmasının prizmasında həyata keçirirlər".

D. Qrevtsova diqqəti avropalı siyasətçilərin Azərbaycanın müstəqil xarici siyasəti ilə barışa bilmədikləri faktına da çəkib: "Azərbaycan qalib ölkədir. Azərbaycan müstəqil siyasət yürüdükdən azad ölkədir. Əlbəttə, bu, Avropada zəif liderlərin xoşuna gəlmir. Avropanın da bir neçə onilliklər əvvəl malik olduğu gücü yoxdur. O, zəifdir və idarə olunmur. Həmin zəif siyasətçilər İlham Əliyevə, sadəcə, paxıllıq edirlər, həm də yanlarında pul ödəməyə hazır olan erməni lobbisinin nümayəndələrinin olduğu şəraitdə Azərbaycanı haqsız çıxarmağa cəhd edirlər. Hərçənd həmin Avropa ölkələrinin hər birinin çoxlu problemləri var. Ancaq onlar ictimaiyyətin diqqət vektorunu başqa mövzulara, məsələn Azərbaycan və Qarabağla bağlı məsələlərə yönəltməyə çalışırlar. Bu, avropalı sakinləri az maraqlandırır".

Azərbaycanın AŞPA-da üzvlüyünün məqsəduyğun olması ilə bağlı sualı cavablandıraraq ekspert deyib: "Azərbaycan bu cür hücumlara alışıb. Ümumiyyətlə, tezliklə AŞPA-nın özünün də mövcudluğunun mənası qalmayacaq. Rusiyanı oradan xaric ediblər, potensial olaraq Azərbaycanı da səsvərmə hüququnu əlindən alaraq çıxarmaq isteyirlər. AŞPA-nın qərarı çox az adamı maraqlandırır. Hazırda gördüyümüz kimi, global səviyyədə bu təşkilat, sadəcə, öz məqsədlərini həyata keçirmək istəyən qrupların yığıncığına çevrilib. Əlbəttə, ona görə də onun fəaliyyətinin mənası itir. Yəqin ki, yaxın gələcəkdə bu təşkilat sıradan çıxacaqdır".

Cəmiyyətin sağlam və intellektual səviyyəyə yüksəlməsi dövlətin qarşıda duran vəzifələri sırasında. Bu, dövlətin apardığı məqsədyönlü fəaliyyət çərçivəsində reallaşır. Dünyanın ən dinamik inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrilən Azərbaycan dövləti günü-gündən daha da güclənərək, iqtisadi qüdrəti, dinamik inkişafı ilə seçilən dövlətlər sırasında. Müasir həyatımızda Prezident İlham Əliyev, eləcə də Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Heydər Əliyev Fondu tərəfindən cəmiyyətin fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam və intellektual səviyyədə formalaşması istiqamətində görülən işlərin sayı kifayət qədərdir. Xüsusilə, qeyd edək ki, Heydər Əliyev Fondunun humanitar sahədəki fəaliyyəti, gerçəkləşən layihələr ölkədə əks-səda doğurmaqdadır. Fondun fəaliyyəti çərçivəsində təhsil, səhiyyə, mədəniyyət kimi sahələrə önəm verilərək, yeni binalar inşa olunur, təmir və bərpa etdirilir. Qısa bir zamanda görülən işlər qeyd olunan sahələrdə ciddi dəyişikliklərlə nəticələnmişdir. 2004-cü ildən başlayaraq atılan bu addımın nəticələri bütövlükdə ölkə daxilində hiss olunmaqdadır. Yarandığı za-

Çoxşaxəli fəaliyyətin aynası

praktik məşğələlər vasitəsilə elmi, texniki biliklərin gündəlik həyatda tətbiqini şagirdlərə aşılamaqla yanaşı, onlara mühəndislik sənətləri öyrədir. Müasir dünyada hər bir ölkənin gələcəyi təhsilin səviyyəsi ilə ölçülür. Təhsildəki nailiyyətlər ölkələrin inkişaf konsepsiyasının mühüm tərkib hissəsidir. Azərbaycan da bu ölkələr sırasında. Əlbəttə ki, bu realıqdır ki, heç bir ölkədə qısa müddət ərzində bu sayda məktəb tikilməyib və yenidən qurulmayıb. Çox mühüm amillərdən biri də odur ki, yeni yaradılan və əsaslı təmir olunan təhsil müəssisələri ən müasir tədris avadanlığı ilə təchiz edilir.

GƏNC NƏSİL BİLİYƏ VƏ MÜASİR TEKNOLOGİYALARA YİYƏLƏNİR

mandan etibarən, xalqımızın mənəvi sərvətinin və milli mədəniyyətinin təbliği və inkişafı istiqamətində mühüm işlər görən Heydər Əliyev Fondu, ilk növbədə, Ümummilli Liderin müdriyyəti əsaslanan həyat fəlsəfəsini, xalqa xidmət missiyasının əbədi yaşarlığını təmin edən mühüm ideoloji-humanitar mərkəz kimi fəaliyyətdədir.

MƏRHƏMƏT VƏ XEYİRXAHLIQ ÜNVANI

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın çoxşaxəli fəaliyyəti bəşəriyyətin xilasına yönələn milli-mənəvi idealların cəmiyyətdə daha möhkəm əsaslarla intişar tapmasına, ictimai şüura hakim kəsilməsinə yönəlmişdir. Xalqın böyük məhəbbətini və etimadını qazanan Mehriban xanım Əliyevanın uğurları Ulu Öndər Heydər Əliyev ucalığını başlıca meyar götürməsindən, eləcə də Azərbaycanın Birinci Xanımının zəngin mənəvi və intellektual potensialından qaynaqlanır. Məhz bu cür mü-kəmməl fəaliyyətin məntiqi nəticəsi olaraq indi Heydər Əliyev Fondunun gördüyü işlərin sorağı dünyanın sayılıb-seçilən ölkələrindən, ən mötəbər beynəlxalq qurumların tribunalarından gəlir. Qısa bir zamanda xalqlararası münasibətlərin möhkəmlənməsinə xidmət edən fəaliyyətini genişləndirdi. Məhz buna görə Heydər Əliyev Fondu bir sıra dost dövlətlərdə nümayəndəliklər yaratmağı, eləcə də bu ölkələrdə fəaliyyət göstərən analoji qeyri-hökumət qurumları ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurmağı məqsədyönlü hesab edərək, Rusiya Federasiyasında, Rumıniyada, Türkiyədə və ABŞ-da nümayəndəliklərini yaratdı. Fondun bu nümayəndəlikləri Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artırılması ilə bağlı həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırır.

Heydər Əliyev Fondunun reallaşdırdığı möhtəşəm işlər Azərbaycanın Birinci Xanımının daxili dünyasının və çoxşaxəli fəaliyyətinin aynasıdır. Cəmiyyətdə mərhəmət və xeyirxahlığın ali ünvanına çevrilmiş Heydər

Əliyev Fondunun qarşıya qoyduğu hər bir xoş məram, ilk növbədə, Ümummilli Liderin ali ideallarını özündə ehtiva edir. Çox zaman Heydər Əliyev Fondunun layihələri qlobal xarakterli və keyfiyyətinə görə hətta beynəlxalq layihələri üstələyir. Bu, xalqımızda qürur doğuran realıqdır.

"YENİLƏŞƏN AZƏRBAYCANA YENİ MƏKTƏB"

Yeni məktəblərin salınması, müasir tipli səhiyyə ocaqlarının inşası, uşaq evləri, internat məktəblərinin bərpası və tikilməsi Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi layihələrinin əks-sədasıdır. Müəssisələrin yüksək səviyyədə yetişən nəslin ixtiyarına verilməsi gələcək nəslin sağlam, yetkin bir formada böyüməsinə təsirini göstərməkdədir. Heydər Əliyev Fondunun "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" Proqramı əsasında təhsil sahəsində mövcud olan problemlərin həllinə nail olundu. Qeyd edək ki, proqram hazırlanarkən Azərbaycanın məktəblərinin maddi-texniki bazasının vəziyyəti ətraflı öyrənilmişdir. Çox yaxşı, nümunəvi məktəblərimizlə yanaşı, acınacaqlı vəziyyətdə olan məktəb-

lər də aşkarlanmışdır. "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" Proqramını həyata keçirərək ölkə üzrə vəziyyəti çox ağır hesab olunan 132 məktəb müəyyən edilmişdir. Bu məktəblərin hər birində videoçəkiliş aparılmışdır. Problemin həllinin ən yaxşı variantı həmin məktəblərin binaları qarşından yenisinin tikilməsi olmuşdur. Bunların 100, 200 və 400 yerlik məktəblər olacağı təyin edilmişdir. Fond tərəfindən artıq bu binaların əksəriyyətinin layihələri reallaşmışdır.

Müasir standartlara cavab verən təhsil kompleksləri yaratmaqla proqram çərçivəsində müasir standartlara cavab verən yüzlərlə məktəb binası inşa olunaraq və yenidən qurulmuşdur. Respublikanın ümumi təhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin bilikli, savadlı böyüməsi üçün təhsil müəssisələrində yaradılan şərait dövlətimizin qüdrətli, dinamik inkişafda olduğunu göstərən amillərdir. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin xüsusi diqqəti, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın qayğısı nəticəsində həyata keçirilən proqramlar, layihələr təhsildə əldə edilən uğurların sayını artırır.

Vurğulayaq ki, STEAM layihəsi də Birinci xanım Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2019-2020-ci tədris ilinin əvvəlindən məktəblərimizdə tətbiq edilir. STEAM təhsili

Heydər Əliyev Fondu "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb", "Internat məktəblərinin inkişaf proqramı", "Təhsilə dəstək" kimi layihələri də uğurla davam etdirir. Ümumtəhsil məktəblərinin təmir-tikinti işləri son illərdə davamlı olaraq həyata keçirilir və bu, təhsilalanların tədris şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir. "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" Proqramı çərçivəsində ölkənin hər bir yerində - Xaçmaz rayonunun Palıdli kəndində, Şabran rayonunun Gilavar kəndində, Bakı şəhəri Sabunçu rayonunun Pirşağı qəsəbəsində, Zaqatalada Ələddin Cavadov adına Bəhmətli kəndində və digər yerlərdə onlarla yeni məktəb binaları inşa edilib. Görülən işlər deməyə əsas verir ki, təhsil müəssisələrində şagirdlərin elmin sirlərinə dərinləndirilmələri üçün hər tərəfli yüksək səviyyədə şərait mövcuddur.

Bununla da Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu dövlətin təhsil sahəsində apardığı siyasətə dəstək göstərərək gənc nəslin daha bilikli yetişməsinə və keyfiyyətli təhsil almalarına öz töhfəsini verir. Həyata keçirilən tədbirlər ona əsaslanır ki, Azərbaycanın gənc nəslini biliyə, müasir texnologiyalara, elmə yiyələnməli, dünya təhsil sistemində inteqrasiya olunmağı bacarmalıdır. Hazırlanmış proqramda da əsas məqsəd ölkəmizin hər bir gəncini daha bilikli, bacarıqlı, geniş dünyagörüşlü görməkdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Ölkəmizə qarşı diplomatik müstəvidə hücumların biri digərinin ardınca gəlir və ədalətsiz şəkildə edilən bu fasiləsiz hücumlar əlbəttə ki, təcüb hissi doğurur. Hər halda, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının, yəni AŞPA-nın da Azərbaycan əleyhinə qərəzli mövqə sərgiləməsi, ikili standartlarla ölkəmizə yanaşması başqa bir hissə doğura da bilməz. Çünki Azərbaycanın hüquqi, qanuni yolla və beynəlxalq normaları pozmadan öz ərazi bütövlüyünü, suverenliyini bərpa etməsi, ələlxüsus da öz ərazisində terrorçuluğun, separatçılığın kökünü kəsməsi bu yekəlikdə bir qurum tərəfindən qərəzli şəkildə deyil, təqdirləyici qarşılanmalı idi. Amma görürük ki, AŞPA bunun əksinə olaraq, Azərbaycanın səsinə dondurmaq təşəbbüsü ilə çıxış edir və bu həmin təşkilat üçün çox utanvericidir.

Sözsüz ki, Azərbaycanın səsinin dondurulması təşəbbüsü ilə AŞPA-nın çıxış etməsinin səbəbi var, bu, artıq hamıya bellidir. Hamıya bellidir ki, Azərbaycan bir müstəqil, suveren dövlət olaraq, müstəqil də siyasət yürüdür. Məsələn, Ermənistan kimi, guya müstəqil olan dövlətdən tamamilə fərqli olaraq, heç bir qüvvənin, heç bir təşkilatın, heç bir fəvqəlvəh dövlətin belə tapşırığı ilə hərəkət etmir, heç bir asılılığı da yoxdur. Məhz elə bu fonda da çoxdandır müşahidə edilir ki, Azərbaycanın belə bir mövqeyi heç də hamını qane etmir. Əksinə, bir çoxlarını narahat edir. Hətta bunun qıcıq doğurduğunu belə desək, yanlışdır. Hər halda, rəsmi Bakıya qarşı ədalətsiz yanaşmalar özü də deyilənəri təsdiq edir. Müxtəlif sanksiyalar hədəsi, yaxud hansısa vasitələrə əl atmaqla qorxutmaq istəyi hansısa dairələrdə təsir variantı kimi qəbul edilir, baxmayaraq ki, bunların heç birini ölkəmiz, dövlətimiz heç hesaba da almır. Ona görə ki, əvvəla bunlar əsassızdır, qərəzli yanaşmadır və heç bir mahiyyət də kəsb edə bilməz. Digər tərəfdən də hər birinin, hər bir təklifin, təşəbbüsün belə ancaq kağız üzərində qalacağı da çoxdan bellidir. Yəqin ki, AŞPA dediyimiz qurumun bu vaxta qədər hansısa qərarın real müstəvidə hansısa proseslərə təsir etdiyinin müşahidə edilməməsi fonunda nə demək istədiyimiz hər kəsə aydındır.

Maraqlıdır, Azərbaycanın torpaqlarının erməni separatçıları, terrorçuları tərəfindən işğal edilməsinə, ərazilərinə təcavüz edilməsinə, silahlı hücum, ölüm, əsirlik və işgəncə təhdidi fonunda azərbaycanlıların öz doğma yurd-yuvalarını tərk etmək məcburiyyətində qalmasına, didərgin düşmələrinə görə AŞPA nə etdi ki, indi hansısa iddia ilə atılıb düşüb ortaya? Xalqımıza məxsus ərazilərin düz 30 il müddətində işğal altında qalmasına göz yuman həmin bu qurum sonradan sülh təşəbbüsü ilə də olsa çıxış etdimi? Etmədi. Amma digər beynəlxalq təşkilatların, eləcə də həmin bu təşkilatın da sülh təşəbbüsü ilə çıxış etməsini, münaqişənin həllinə töhfə verməsini ölkəmiz, xalqımız səbrlə çox gözləməli oldu. Fəqət heç bir gözlənti özünü doğrultmadı. Onillər boyu torpaqlarımız işğal altında qaldı, məcburi köçkünlər də öz atababa yurdlarından kənarında yaşamaq məcburiyyətində oldular. Artıq keçmişdə qalan problemi də Azərbaycan öz gücü, öz potensialı hesabına həll etdi və həm torpaqlarını işğaldan azad etdi, terrorçulardan təmizlədi, həm suverenliyini tam bərpa etdi, həm də məcburi köçkünlərin öz yurd-yuvalarına qayıtması təmin edilməkdədir. Bunun üçün əvvəla, ermənilər tərəfindən basdırılan minlərlə ərazilərimiz təmizlənir, həm də ermənilərin dağıtdıqları infrastruktur tamamilə bərpa edilir, hətta bir çox ərazilərimizdə yenidən qurulur, yaşayış məskənləri, şəhərlər, kəndlər salınır. Bununla yanaşı, rəsmi Bakı çoxdandır sülh təşəbbüsü ilə çıxış edir və Ermənistan tərəfinin cavabını gözləyir. Yaxşı, bəs sülh təşəbbüsünü irəli sürən ölkəmizdən indi nə istənilir və Azərbaycanı hədəfə almaq hansı normalara sığışa bilər? Bunun adı qərəzdən başqa nə ola bilər axı?

Xatırladaq ki, Azərbaycan sözügedən təşkilata 2001-ci ildən üzv olub və bu vaxta qədər də biz azərbaycanlılar şahidi olmuşuq ki, ermənipərəst qüvvələr həmin təşkilatdan yalnız ölkəmizə qarşı vasitə olaraq istifadə ediblər. Onun da şahidi olmuşuq ki, AŞPA dediyimiz qurum sadəcə olaraq, islamofob,

mövqeyin səbəbini bəlli edir. Hər halda, ədalətə, haqqa, hüquqa deyil, belə bir vəziyyətə, belə bir şəraitə görə addım atan bir qurumda fəaliyyət də heç Azərbaycana gərəкли deyil və çox güman ki, ölkəmizin nümayəndə heyəti də həmin qurumda öz fəaliyyətini dayandırmalı ola bilər. Yəqin ki, qatı ermənipərəst mövqə nümayiş etdirən Fransaya Almaniyanın qoşulması, onların tandem şəklində çıxış etmələri, almaniyalı deputat Frank Şvabenin də bu çirkin təşəbbüsün, qisas niyyətli qərəzli mövqeyin önündə getməsi ölkəmiz tərəfindən nəzərə alınandır və bu səbəbdən də ölkəmizin həmin təşkilatda fəaliyyətini dayandırması belə artıq gözləniləndir. Amma Fransa da, ona dəstək olan Almaniya da, şəxsən Emmanuel Makronun özü də, digər beynəlxalq təşkilatlar kimi, elə AŞPA da bilsin ki, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü bərpa edən Azərbaycan beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinə istinad edərək, özünü haqlı yolda görür və bu yoldan da dönmək niyyətində, fikrində deyil...

AŞPA-da hansısa ölkənin səsvərmə hü-

Qisas niyyətli QƏRƏZLİ MÖVQE

hətta türkofob qüvvələrin düşərgəsi kimi fəaliyyət göstərib. Cidanı çuvalda gizlətmək olmadığı kimi, bu reallığı və həqiqəti artıq gizlədə bilməyən AŞPA indi açıq-aşkar ölkəmizə, Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyini də ortaya qoyub. Amma deyəsən bu qərəzli mövqeyinə, cılızlığına görə bu boyda təşkilat imicini heçə endirdiyini hesaba almaq istemir və təkəcə Azərbaycan üçün deyil, ümumilikdə dünya ölkələri üçün həmin təşkilatın nüfuzunun artıq hansı səviyyəyə endiyini müşahidə etmək kifayət edir ki, belə bir qənaətlə gələk.

Sözsüz ki, AŞPA tərəfindən məhz Azərbaycanın səsinin dondurulması təşəbbüsünün insan haqları ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Bunun əksini fərz etmək belə sadələşmədir. Açıq şəkildə görünür ki, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, müstəqil siyasət yürüdən və suveren ölkə olaraq heç bir asılılığı olmayan Azərbaycan həmin təşkilat tərəfindən hədəfə alınıb və həmin qurumun məlum təşəbbüsü ərazi bütövlüyünü, suverenliyini tam bərpa edən ölkəmizə qarşı bir qisas cəhdi kimi ancaq qiymətləndirilə bilər. Belə bir cəhd isə təkəcə AŞPA üçün yox, istənilən beynəlxalq təşkilat üçün çox rüsvayçı bir haldır. Hər halda, hansısa qüvvələrə, ələlxüsus islamofob, türkofob qüvvələrə alət olmaq bir beynəlxalq təşkilatın adına da, imicinə də yaraşdırıla bilməz.

Biz hamımız yaxşı bilir ki, AŞPA Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və ərazilərinin işğalı faktına qarşı heç bir tədbir görmədi, yalnız hüquqi çəkisi olmayan azsaylı bəyanatlarla kifayətləndi. Bu beynəlxalq təşkilat əsrin üçdə birinə yaxın müddət ərzində işğal faktına da, insan tələfatına da, faciələrə də göz yumdu. Həmin müddət ərzində Ermənistanın səsinin dondurulması barədə AŞPA daxilində müzakirələr belə aparılmadı. Bəs indi niyə Azərbaycanla bağlı belə bir təşəbbüslə çıxış edilir? Axı beynəlxalq müstəvidə belə ədaləti bərpa edən Azərbaycan bununla BMT kimi bir mütəbər təşkilatın məlum dörd qətnaməsini öz gücü, öz potensialı hesabına reallaşdırmış oldu. AŞPA kimi bir beynəlxalq təşkilat BMT qətnaməsini doğru hesab etmir, yoxsa həmin qətnaməni Azərbaycanın reallaşdırmasını? İstənilən halda sözügedən qurumun tərzini belə məntiqli hesab etmək mümkün deyil və bu o deməkdir ki, AŞPA, sadəcə olaraq, ermənipərəst, islamofob, türkofob qüvvələrin təsiri altında qisas niyyətli qərəzli mövqə sərgiləyir. Sual oluna bilər ki, belə bir əhə-

miyyətsiz, məlum hadisələrə də heç bir töhfə verməyən, üstəlik, ölkəmizə qarşı qərəzli mövqə sərgiləyən, qisas niyyəti olan bir təşkilatın nəinki Azərbaycanın səsinin dondurulması təşəbbüsü ilə çıxış etməsi, ümumiyyətlə, həmin bu AŞPA adlı təşkilatın özündə təmsil olunmaq belə bizim üçün hansısa əhəmiyyət kəsb edə bilərmi? Əlbəttə ki, bilməz və hər halda bunu həmin o AŞPA vaxtında nəzərə alsa yaxşı olar, çünki Azərbaycan həmin qurum üçün daha maraqlı tərəfdir...

Avropa Şurası ümumiyyətlə, Ermənistanın və digər düşmənlərimizin bərqərar olduğu məkanda öz mövqeyimizi bildirməkdən, Azərbaycan reallıqlarını Avropa ailəsinin diqqətinə çatdırmaqdan və lazım gələndə müdafiə olunmaqdan başqa bizə nə üçün lazım ola bilər? Biz həmin o platformaya torpaqlarımız işğal altında olduğu zaman ehtiyac duya bilərdik ki, haqq səsimizi eşitsinlər, halbuki, heç ehtiyac olduğu zaman belə bir işə yaramadı. Dağlıq Qarabağ adlı ərazi vahidi mövcud olmadığı halda, bu termindən AŞPA istifadə edirsə və bununla da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü şübhə altına alırsa, deməli, heç indi də bir işə yaramır və belə olan halda, bizə belə bir qurum lazım da deyil. Əslində, 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Ermənistan tərəfi mülki əhalini hədəfə alaraq, Gəncədə, Bərdədə terror törətdiyi zaman, eləcə də Azərbaycanın üzləndiyi mina terroru fonunda 300-ə yaxın vətəndaşımızın həmin mina partlayışlarının qurbanına çevrilməsi zamanı AŞPA bu terrorçuluqları pisləyən bircə dəyə də olsa məruzə ilə çıxış etmədisə, deməli, bu qurum bizə heç zaman lazımlı olmayıb. Əksinə, hər zaman ermənipərəstliyi, erməni lobbisinin təsiri altında olması özünü aydın şəkildə biruzə verib.

Avropa Parlamentinə seçkilərin yaxınlaşması fonunda AŞPA tərəfindən atılan addımın nədən qaynaqlandığını başa düşmək çətin deyil. Yəni, erməni lobbisinin təsirdən ehtiyatlanıldığı da göz önündədir və bütün bunların arxasında həmin lobbinin olması da danılmazdır və qisas niyyəti də özünü göstərir. Artıq erməni lobbisinin maliyyəsinin, eləcə də təşviqatının seçkilərə təsirdən çəkinildiyi də özünü biruzə verir. Eyni zamanda, AŞPA kimi bir beynəlxalq qurumda təmsil olunan siyasətçilərin məhz Fransanın, şəxsən Emmanuel Makronun təsiri altında olduğu, həmin təşkilatda fransızların daha çox olduğu da bellidir və bütün bu məqamlar məsələnin kökündə qisas niyyətli qərəzli

ququnun dondurulması yenilik sayılmır və bilirik ki, müxtəlif vaxtlarda bu "metoddan" üzv ölkələrə qarşı qərəzli şəkildə istifadə edilib. Məsələn, Türkiyəyə də, Rusiyaya da qarşı belə bir hal müşahidə edilir. Rusiyanın səsvərmə hüququnun dondurulmasından düz iki ilə yaxındır vaxt keçib, amma bundan ruslar heç qətiyyətlə narahat da görünmürlər. Belə demək mümkündürsə, AŞPA tərəfindən həmin ölkənin səsvərmə hüququnun dondurulması qərarına Rusiya tərəfindən məhəl belə qoyulmur. Səbəb də odur ki, AŞPA-nın bir növ, məşvərətçi, məsləhət verən bir qurum olduğunu hər kəs bilir və onu elə belə də qəbul edir. Artıq belə qəbul edilir ki, qurumun hər hansı bir qərarının heç bir təsir imkanı qətiyyətlə yoxdur. Sadəcə olaraq, AŞPA tərəfindən bu şəkildə "atılan addımlar" bir növ, ictimai tənbeh kimi başa düşülür, amma qisas niyyətli olduğu da təkzib edilmir. Elə Türkiyə barəsində də 15 il öncə belə mövqə sərgilənəndə bunun məhz qisas niyyətli olduğunu dərhal hamı başa düşmüşdü. Məhz həmin dövrdə müstəqil xarici siyasət kursunu uğurla genişləndirməyə başlayan Türkiyəni guya cəzalandırmaq, apardığı siyasətə görə sanki qisas almaq niyyəti ilə AŞPA tərəfindən bu tip qərəzli mövqə sərgilənmişdi. Hətta qurum tərəfindən Türkiyəyə qarşı çox sərt çıxışların olduğunu da hamı müşahidə edirdi və diqqətlə izləyirdi. Müxtəlif iddialarla Türkiyəni ittiham etməyə qalxan avropalı siyasətçilər qardaş ölkənin inkişafına, müstəqil siyasət yürütməsinə mane olmaq niyyətində idilər, amma buna nail ola bilmədilər. İndi də eyni şəkildə Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsindən, heç bir asılılığı olmadan sərbəst şəkildə mövcud olmasından həmin qurum narahatdır və buna görə də qeyd etdiyimiz qisas niyyətli qərəzli mövqə sərgiləməklə, guya ölkəmizi tənbeh etmək qərarına gəlib. Doğrudur, AŞPA-nın belə bir qərəzli mövqeyi ölkə ictimaiyyəti tərəfindən heç də müsbət qarşılanmır və qınanılır. Amma rəsmi Bakı sözügedən qurumun qərəzli mövqə fonunda qərarının heç bir mahiyyət kəsb etmədiyini çoxdan qəbul edib. Üstəlik, təşkilat tərəfindən qəbul olunan belə bir qərar Azərbaycan üçün hər hansı bir iqtisadi və siyasət təhlükə yaratmır və AŞPA-nın qəbul etdiyi hansısa qərarın işlək icra mexanizmi belə yoxdur. Deməli, bu qərar elə qisas niyyətli qərəzli mövqə kimi də yadda qala bilər...

Inam Hacıyev

Türkiyənin təxminən 20 aydan sonra İsveçin NATO-ya üzvlüyünə razılıq verməsi bütün dünyada böyük əks-səda doğurdu. İsveç və Yunanıstan mediası qərarın arxasında duran səbəb barədə yazıb. Rusiyanın Ukraynada başladığı "xüsusi əməliyyatdan" sonra İsveç və Finlandiya dərhal NATO-ya daxil olmaq üçün işə başladı. NATO-ya üzv olmaq üçün müraciət edən Skandinaviya ölkələri Türkiyə və Macarıstan tərəfindən rədd edildi. 2022-ci ilin yayında İspaniyada görüşən Türkiyə, İsveç və Finlandiya üçtərəfli razılıq ilə masadan ayrıldı. Türkiyə bəyan etdi ki, tələbləri yerinə yetirilərsə, iki ölkə NATO-ya daxil olacaq. 2023-cü ilə girərkən İsveçin paytaxtı Stokholmda bir-birinin ardınca başlayan qalmaqallar danışıqların qeyri-müəyyən müddətə təxirə salınmasına səbəb oldu. Fevral ayında ABŞ dövlət katibi Antoni Blinken zəlzələlərdən sonra Türkiyəyə səfər etdi və keçmiş xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu səfər zamanı üçtərəfli danışıqların yenidən başlayacağını açıqladı.

Türkiyə 20 aydan sonra

Təxminən bir ildən sonra Türkiyə İsveçin ittifaqa daxil olmasını təsdiqlədi. İsveçin NATO-ya üzvlüyü ilə bağlı Türkiyə Böyük Millət Məclisində keçirilən səsverməyə qatılan 346 millət vəkili 287-si lehinə, 55-i isə əleyhinə səs verib. İsveç Baş Nazirliyindən verilən açıqlamada, "Bu gün NATO-nun tamhüquqlü üzvü olmağa bir addım daha yaxınlaşdıq" deyilirdi. İsveç xarici işlər naziri Tobias Billström deyib ki, Türkiyə Parlamentinin bu gün İsveçin NATO üzvlüyünə səs verməsi al-

Türkiyədən yaşıl işıq

İsveç terrorçuları, ABŞ F-16-ları təslim edəcəkmə?

Turkish parliament approves Sweden's membership of Nato

Vote leaves Hungary as only country still to ratify application made in response to Russian invasion of Ukraine

Europe live - latest updates

At a Nato summit in Lithuania in July, the Turkish president, Recep Tayyip Erdoğan (left), shakes hands with the Swedish prime minister, Ulf Kristersson, as the secretary general of Nato, Jens Stoltenberg, looks on. Photograph: Filip Singer/EPA

The Turkish parliament has given its long-awaited approval to Sweden's

İsveç arasındakı əlaqələr üçün çətin bir dövr idi və bunu geridə qoysaq yaxşı olar" deyib. Euronews "Türkiyə millət vəkilləri İsveçin NATO-ya üzvlüyünü təsdiqləyərək, əvvəllər neytral ölkənin hərbi alyansa daxil olması qarşısındakı əsas maneəni aradan qaldırdı" deyərək qiymətləndirib. Qəterdə yerləşən Əl-Cəzirə telekanalı "Türkiyə parlamenti saatlarla davam edən müzakirələrdən sonra İsveçin NATO-ya üzvlük təklifini təsdiqlədi" deyib. Almaniya mətbuatından olan Süddeutsche Zeitung İsveçlə bağlı "Klubu xoş gəlmisiniz" başlıqlı xəbər dərc edib.

"Ərdoğan qərarını verdi"

İsveçin Aftonbladet nəşri təxminən 7 saat davam edən danışıqlarda bəzi millət vəkili və partiyaların ölkənin üzvlüyünə qarşı çıxdıqlarını, lakin səs çoxluğu əldə edə bilmədiklərini bildirib. Qəzetə danışan siyasi ekspert, "Ərdoğan qərarını verdi, bunun əsas səbəblərindən biri F-16 təyyarələridir. Şərtlər yerinə yetirildikdən sonra İsveçi saxlamaq üçün heç bir səbəb yoxdur" deyib. "Dagensnyheter" qəzetinə danışan bir səlahiyyətli, ABŞ-ın Türkiyənin F-16 ilə bağlı şərtlərini yerinə yetirərək üzvlük prosesini sürətləndirdiyini bildirib və əlavə edir: "Ərdoğan F-16 prosesində ABŞ-ın münasibətinə inanmadı. O, ABŞ dövlət katibi və prezident Baydendən üzvlük üçün yaşıl işıq yandırılması ilə bağlı əlavə təminat almış ola bilərdi və bu da prosesi sürətləndirdi".

Rəsmi açıqlamalarına davam edərək Türkiyənin İsveç birliyə qəbul etməsini "inanılmaz" adlandıraraq və həmçinin Ərdoğanın parlamentin qərarından sonra 4 gün ərzində Finlandiyayı təsdiqlədiyini, lakin İsveçin təsdiqinin bir az daha uzun sürməsinin mümkün olduğunu bildirib. "Göteborg-Posten" qəzeti bu məsələni vurğulayaraq Ərdoğanın yekun imzayı atmasının həftələr çəke biləcəyini qeyd edib.

Yunanıstanın "Kathimerini" nəşri, "Ankaranın İsveçə razılığı Türkiyənin tələb etdiyi F-16-ların satışı ilə bağlı ABŞ ilə razılığa gəldiyini göstərir" yazıb. Qəzetin yazdığına görə, İsrail-Qəzza müharibəsi səbəbilə Türkiyəyə səfər edən ABŞ dövlət katibi Blinken Türkiyə rəsmilərinə İsveçə verilən icazədən sonra F-16-ların təhvil verilməyəcəyini bildirib. Bu kontekstdə iki məsələ əslində bir müddətdir paralel gedirdi.

İsveçə verilən icazə ilə Türkiyə Ankaranın hazırda sahib olduğu təyyarə üçün 40 F-16 döyüş təyyarəsi və 79 modernləşdirmə dəsti alacaq. Bu satışlar ABŞ Konqresindən heç bir etiraz olmadığı təqdirdə problemsiz baş tutacaq. Qəzetin yazdığına görə, qurultay Ərdoğanın atacağı son imzayı görmək istəyir.

"Qərb dəmir əzələlərlə oynayı"

Türkiyə parlamenti İsveçin NATO-ya üzvlüyünü müzakirə etdi. İki müxalifət partiyası bunun əleyhinə çıxış etsə də səs çoxluğu qazana bilmədilər. Bundan sonra, blokun tamhüquqlu iştirakçısı olmaq üçün Stokholm Macarıstanın da razılığını almalıdır. Budapeşt Ankaranın müsbət qərarından sonra maneə yaratmayacağına söz verib. Bunun fonunda NATO-nun irimiqyaslı təlimləri, o cümlədən Rusiya sərhədləri yaxınlığında başlayıb.

Ardı Səh. 6

qışlanan addımdır. "Biz indi prezident Ərdoğanın təsdiq sənədini imzalamasını gözləyirik" deyib.

Türkiyənin İsveç üçün yaşıl işıq yandırması qısa zamanda dünya mediasında səs-küyə səbəb olub. İngiltərənin "Guardian" qəzeti Ankaranın təsdiqindən sonra İsveçə "hə" deməyən yeganə ölkə Macarıstan olduğunu xatırladı. Qəzetin xəbərində İsveç rəsmilərinin Türkiyəyə təşəkkür etdiyi bildirilib. Xəbərdə Stokholm Universitetinin Türk Araşdırmaları İnstitutunun direktoru Pol Levinin də fikirləri yer alıb. Artıq Türkiyənin razılığı ilə birliyə üzv olduqlarını deyən Levin Macarıstanın prosesi ləngitməyəcəyini bildirib. Levin həmçinin, "Bu proses Türkiyə ilə

Əvvəli Səh. 5

NATO təşkilatın yarandığı gündən bəri demək olar ki, ən böyüyü olacaq "Sabit Müdafiəçi" təliminin başladığını elan edib. 90 min şəxsi heyət, 50-yə yaxın döyüş gəmisi, 80 təyyarə, 1 mindən çox quru hərbi texnikası, o cümlədən 133 tank təlimlərə qatılacaq. Manevrlər 2024-cü ilin may ayına qədər - yəni əslində alyansın Vaşinqtonda keçiriləcək yubiley sammitinə qədər davam edəcək. Əsas ssenari Rusiyanın, xüsusən də Polşa və Baltikyanı ölkələrə hücumu üzərində qurulub.

NATO-nun "Soyuq Müharibə"dən sonra ən böyük manevrləri

Dünya mediasında Rusiya ilə Qərb arasında böyük müharibənin məhz necə başla-ya biləcəyi ilə bağlı müxtəlif variantlar ortaya çıxıb. Orada hər şey addım-addım təsvir edilib, lakin biz bu barədə ətraflı danışmayacağıq. Çünki əslində o qədər də vacib deyil. Gözümüzün qabağında dəyişən dünyanın həyəcanlı mövzusunun müzakirəsi fonunda

ikinci əsas məqam NATO blokunun ötən ildən başlayan və növbəti ildə də davam edən genişlənməsidir. İsveç artıq bu manevrlərdə iştirak edir. Və heç kim şübhə etmir ki, bu dövlət tezliklə hərbi icmaya rəsmən qoşulacaq.

Əgər nəzəri olaraq Stokholmun alyansa inteqrasiyasının son nəticədə uğursuz olacağını fərz etsək belə, bu, az dəyişəcək. Krallıq heç vaxt rusiyayönlü güc hesab edilməyib. Yeri gəlmişkən, bunu tarixdən xatırlayırıq. Nə olursa olsun, Qərb dünyası vəd edir: ciddi bir şey baş verərsə, bu, sizi bələdə qoy-mayacaq.

Deməli, Baltik dənizi hələ tam NATO nəzarəti altında olmaya bilər, lakin indi "potensial düşmən" Rusiya Federasiyasının sər-

hədlərinə daha da yaxınlaşıb. Ümumiyyətlə, bunu xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, keçmiş tərəfdaşlar şüurda müəyyən bir inqilab yaşayıblar. Onlar öz güclərini nümayiş etdirmək, dəmir əzələlərini əymək qərarına gəliblər. Bundan əvvəl Rusiyanı təxribata ehtiyac olmadığını deyirdilər. İndi hər şey aydın şəkilə fərqlidir.

İndi də görürük ki, Ukraynanın NATO-ya üzvlüyü məsələsi aktiv şəkildə müzakirə olunur. Hələlik bu, əlçatmaz görünür. Lakin bildiyimiz kimi, bu, 21-ci əsrdir və hadisələr indi sürətlə inkişaf edir. Əvvəllər elmi fantastika kimi görünən şey reallığa çevrilir. Söhbət yayda baş tutacaq Şimali Atlantika Alyansının sammitindən gedir. Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskinin ofisi həqiqətən də üzv-

lük perspektivləri ilə bağlı aydın siqnal almağa ümid edir. Ancaq heç bir təxmin etməyə, yaya hələ vaxt var, çox şey ola bilər. Bu arada müttəfiqlər döyüş hazırlığı və koordinasiya ilə məşğul olurlar.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi baş verənləri soyuq müharibə sxemlərinə yekun qayıdış adlandırır. Müvafiq olaraq, Rusiya ordusu ilə hərbi insident riski artır. Qlobal təhlükəsizlik arxitekturası tikişlərindən partlayır. Ola bilsin ki, o, artıq yoxdur, amma biz fərqi nə verməmişik. Və deyəsən heç kim yeni sistem qurmağa hazırlaşmır. NATO ilə Rusiyanın qlobal toqquşmasını çox gözleməli olmayacağıq. Bu, Ukraynada da, Baltik dənizində də, Cənubi Qafqazda da baş verə bilər

V.VƏLİYEV

Türkiyədən yaşıl işıq

İsveç terrorçuları, ABŞ F-16-ları təslim edəcəkmiki?

"Böyük Qayıdış xoşbəxt gələcəkdən xəbər verir"

MÜNASİBƏT

"Hər ay işğaldan azad olunmuş vətənimizin dilbər guşəsi olan Qarabağda köç proseslərinin şahidi oluruq". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat İlham Məmmədov deyib.

Deputat bildirib ki, vaxtı ilə yurd-yuvasından didərgin düşmüş insanlar o nisgili ürəklərində yaşayaraq bu gün öz doğma ata-baba yurdlarına qayıdırlar: "Bu insanların qayıtması və əvvəl yaşadıkları evlərdən də gözəl mənzillərlə təmin olunması, azad vətənimizin dilbər guşəsi Qarabağa qayıtması Azərbaycan dövlətinin gücü, qüdrəti və möhtərəm prezidentimizin qaçqınlara, məcburi köçkünlərə hələ prezidentliyin ilk günündə verdiyi sözə əməl etməsidir. Liderin xalqın sevgisini qazanması üçün verdiyi hər sözün, etdiyi əməlin nəticəsini insanlar görməlidirlər.

Ali Baş Komandan İlham Əliyevin verdiyi söz Qarabağın işğaldan azad olunması sözü idi. Bu siyasət uğurla həyata keçirildi. 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, keçən 3 il ərzində antiterror tədbirləri nəticəsində ölkəmizin suverenliyinin tam təmin olunması və qısa müddətdə insanların məskunlaşması üçün işlərin görülməsi güclü Azərbaycanın dünyada da nümayişidir. Ölkəmizin iqtisadi gücü ona imkan verdi ki, qısa müddətdə qaçqın və məcburi köçkünlərin məskunlaşması üçün onlara lazım olan şərait yaradılsın. Böyük Qayıdışın tərkib hissəsi olan məskunlaşma prosesi çox sürətlə davam edir. Paralel olaraq digər şəhər və kəndlərimizin bərpası da baş verir. Prezidentimiz Qarabağa hər səfərində bu məskunlaşmanın anonsunu verir, konkret vaxtları göstərir. Həmin vaxtlarda insanlar öz torpaqlarına qayıdırlar".

O əlavə edərək deyib ki, bu insanlar torpaqlarımızın əvvəlki vəziyyətinə qayıtması, torpağımızın oyanması, işləməsi, Qarabağın inkişafına töhfə verəcək nəslin yetişməsinin başlanğıcıdır: "Bu işdə uğurlar arzu edirəm, qısa müddətdə yenidənqurma işlərini həyata keçirən insanların hamısına xalqımız adından təşəkkürümüzü bildirirəm. Başda cənab İlham Əliyev olmaqla Azərbaycan dövləti, icra strukturları bütünlüklə Azərbaycanın, azad edilmiş torpaqlarımızın bərpası üçün çalışırlar. Qarşıdan gələn prezident seçkilərində də məhz bu məskunlaşma nəticəsində yeni seçki məntəqələrinin açılması və ilk seçkinin prezident seçkisi olması yeni dövrün başlanğıcının da simvoludur. Paralel olaraq köçkünlərin qaytarılması Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyindən xəbər verir".

Söylü Ağzadə

Turizm sektoru son 20 ildə 77 dəfə böyüyüb

Azərbaycanda turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə sahəsində yaradılan əlavə dəyər 2003-cü ildə 35 milyon manat olduğu halda, 2023-cü ildə 2 milyard 684 milyon manat təşkil edib ki, bu da 76,6 dəfə artım deməkdir. SİA xəbər verir ki, son 20 ildə turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə sahəsində əsas kapitalla investisiya qoyuluşu isə 51,7 dəfə artaraq, 87,9 milyon manat olub.

2003-2022-ci illərdə ölkədə mehmanxana və mehmanxana tipli müəssisələrin sayı 7,6 dəfə artaraq 727-yə çatıb, bu obyektlərin birdəfəlik tutumu isə 5,9 dəfə artıb. Bu illər ərzində Azərbaycanda turizm sektorunda məşğul olanların sayı 21 milyon 9 mindən 87 milyon 9 minə yüksəlib ki, bu da 4 dəfə artım deməkdir. Turizm sektoru Azərbaycan hökumətinin xüsusi diqqət ayırdığı sahələrdən biridir. Bu istiqamətdə qarşıya qoyulan hədəfləri həyata keçirmək üçün ölkəmizin bütün rayonlarında turizm infrastrukturuları yaradılır, bir çox ölkələrdən turistlər cəlb edilir.

Qarabağın işğaldan azad olunması ilə Azərbaycan turizmində yeni mərhələ başlayıb. Bu istiqamətdə də layihələr hazırlanır, icrası məqsədilə tədbirlər görülür. Turizmin inkişaf potensialının üzə çıxarılması və həyata keçirilməsi dövlətin dəstəyi olmadan mümkün deyil.

Tarixin müxtəlif dövrlərində azərbaycanlılar öz əzəli torpaqlarından uzaqlaşdırılmış, deportasiyaya məruz qalmışdılar. Tarixçilərin və tədqiqatçıların fikrinə görə azərbaycanlıların indiki Ermənistan etnik təmizlənməsi və deportasiyalarının əsas səbəbi regionun və ölkənin milli tərkibinin dəyişdirilməsi idi. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən məlum plan nəticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılan ərazidən - min illər boyu yaşadıkları öz doğma tarixi torpaqlarından qovularaq kütləvi qətl və qırğınlara məruz qalıb, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə və yaşayış məskənləri məhv edilib. 1988-1989-cu illərdə azərbaycanlıların tarixi-etnik torpaqlarından - Ermənistandan növbəti deportasiyası baş verib, nəticədə 250 min azərbaycanlı qaçqın düşüb. 1988-ci ildə Qərbi Azərbaycan ərazisində 261 azərbaycanlı kənd və qəsəbəsi boşaldılıb ki, onlardan da yalnız azərbaycanlılar yaşayan kənd və qəsəbələrin sayı 172, azərbaycanlılarla başqa millətlərin yanaşı yaşadığı qarışıq kənd və qəsəbələrin sayı isə 89-dur. 1988-1989-cu illər soyqırımı zamanı Qərbi Azərbaycanda mövcud məlumatlara görə, 226 soydaşımız ermənilər tərəfindən öldürülüb, (güllələnib, qəsdən avtomobil qəzasına salınıb,

Qərbi Azərbaycandan qovulan ilk azərbaycanlılar

Prezident İlham Əliyev: "Qərbi azərbaycanlılar qanunsuz olaraq dəfələrlə deportasiyaya məruz qalmış toplumdur"

miş, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə və yaşayış məskəni dağıdılıb viran edilmişdir". 1988-ci ilə kimi Qərbi Azərbaycandakı 261 azərbaycanlı yaşayış

baycanlı əhalinin zorakı və məcburi şəkildə qovuldu. Mənbələrə əsasən, Qafan rayonunda Ermənistan-da digər ərazilərə nisbətə daha çox azərbaycanlı yaşayırdı, 1979-cu ildə burada yaşayanların 10 minə yaxını azərbaycanlı idi. Azərbaycanla açıq qarşıdurmadan xeyli əvvəl Ermənistanda ərazi iddialarını əsaslandırmaq fikirləri yayılırdı. Bunun Azərbaycana da təsir etməsi nəticədə qarşılıqlı inamsızlıq və düşmənçilik formalaşdırmışdı. 1987-ci ilin sonlarından başlayaraq

GERİ DÖNƏCƏKLƏR

"Qərbi azərbaycanlılar qanunsuz olaraq dəfələrlə deportasiyaya məruz qalmış toplumdur. Onların hüquqları bərpa edilməlidir və onlar öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır", - deyərək Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirmişdir. Bu və ya digər hadisələr dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında baş verirdi. Dünya buna, bu ədalətsizliyə susurdu. Uzun müddət Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş torpaqlarımızı sülh yolu ilə azad etməyə çalışan dövlətimiz hər dəfə beynəlxalq təşkilatların etinasızlığı ilə üzləşmişdir. Xarici havadarları tərəfindən himayə olunan terrorçu Ermənistan hökuməti hər dəfə müxtəlif bəhanələrlə danışıqlardan imtina edir və torpaqlarımızı uzun müddət işğalda saxlamağa çalışırdı. Azərbaycan xalqı və dövləti heç zaman bu vəziyyətlə barışmaq fikrində deyildi. 44 günlük Vətən müharibəsində, istərsə də cari ilin sentyabrında 24 saatlıq antiterror tədbirləri ölkəmizin suveren ərazi-

məskunlaşdıqları kənd, rayon, qəsəbə, dağ-dərə, mahal və digər yerlərin adlarını dəyişərək erməniləşdiriblər. Bu ərazidə olan azərbaycanlı adlarını öz adları ilə əvəzləyiblər. O vaxt Qərbi Azərbaycanın-indiki Ermənistanın 34 rayonunun adı dəyişdirilib. Hazırda Qəmərlı-Artaşat, Arpaçay-Axuryan, Kəvər-Kamo, Basarkeçər-Vardehis, Allahverdi-Tumanyan, Aşağı Qaranlıq-Martuni, Qarakilsə-Sisian, Hamamlı-Spitak kimi dəyişdirilərək erməniləşdirilib. Bundan sonra özlərinə şərait yaradan ermənilər azərbaycanlıları köçürməyə, təzyiqlər göstərməyə başlayıb.

dağ yollarında donub və s.) 400 nəfərdən çox adam bədən xəsarəti alıb. Əlbəttə ki, bu statistikada həmin illərdə ermənilər tərəfindən öldürülmüş və yaralanmış soydaşlarımızın tam siyahısı deyil.

məntəqəsinin 500-ə yaxın qəbristanlığı erməni tapdağı altında qaldı və həmin qəbristanlıqların əksəriyyəti yer üzündən silindi. Mənbələrə görə, bəzilərinin yerində park salınıb, bəzilərinin ərazisi şumlanaraq əkin sahəsinə çevrilib.

MƏQSƏDLİ HƏYATA KEÇİRİLMİŞ ETNİK TƏMİZLƏMƏ VƏ SOYQIRIMI

Zəngəzurdan İrəvana qədər dağıdılmış tarixi abidələr erməni vandallığının bariz nümunəsidir. Bu ərazilərdə onlara məxsus yüzlərlə tarixi, maddi-mədəniyyət abidələri ermənilər tərəfindən dağıdılaraq məhv edildi. Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Son iki əsrdə Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizləmə və soyqırımı siyasəti nəticəsində xalqımız ağır mərhələlərə, milli faciə və məşəqqətlərə məruz qalmışdır. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən belə qeyri-insani siyasət nəticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılan ərazidən - min illər boyu yaşadıkları öz doğma tarixi-etnik torpaqlarından didərgin salınaraq kütləvi qətl və qırğınlara məruz qal-

AZƏRBAYCANLI ADLARI DƏYİŞDİRİLƏRƏK ERMƏNİLƏŞDİRİLDİ

Tarixi mənbələrə nəzər salsaq görərik ki, azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycandan deportasiyası və köçürülməsi hələ XVIII əsrdən başlanıb. Qərbi Azərbaycandan azərbaycanlıların, ümumiyyətlə müsəlmanların deportasiyası üç mərhələdə aparılıb: Birinci mərhələ 1905-1920-ci illər, ikinci mərhələ 1948-1953-ci illər, üçüncü mərhələ 1988-1992-ci illər.

Ermənilər deportasiya planını həyata keçirməzdən əvvəl bunun üçün xüsusi siyasət yürüdü. Azərbaycanlılar isə həmin vaxtlarda ermənilərin bu iyrenc siyasətinin arxasında duran məqsədləri dərk etməyib. Çar Rusiyası tərəfindən İrəvana köçürülən ermənilər əvvəlcə

10 MİNƏ YAXIN AZƏRBAYCANLI QƏDİM TORPAĞINDAN DEPORTASIYA OLUNDU

1988-ci ilin yanvarında da azərbaycanlılara qarşı zorakılıq halları baş tutmuş, çoxlu sayda azərbaycanlı Ermənistandan qaçmışdır. Bakı və Sumqayıta gələn yeni məcburi köçkün dalğasının tərkibi onların təqribən 2 minə Qafandan idi. lakin Azərbaycan mənbələrinə görə, bu say 4 minə yaxın idi. Qafanlılar Ermənistandan qovulan ilk azərbaycanlılar idi. Qafan rayon komitəsinin ikinci katibi Aramayis Babayan 1987-ci ilin noyabrında azərbaycanlıların Qafanı tərk etməsi faktını inkar etməmişdir.

1987-ci ilin noyabrından 1988-ci ilin fevralına qədər SSRİ tərkibindəki Ermənistan SSR-nin Qafan rayonu ərazisində yaşayan azər-

Ermənistan SSR-də yaşayan azərbaycanlılarla ermənilər arasında qarşıdurmalar yaşanmış, onlardan biri də Qafanda baş vermişdir. Rayon ərazisində azərbaycanlıların yaşadığı kəndlərə hücumlar edilmiş, yerlilər evlərindən qovulmuşdur. Qafanlılar Ermənistandan gələn ilk məcburi köçkünlərə çevrilmiş, vaqonlar və avtobuslarda Bakıya, Sumqayıta gəlmişlər. Buna baxmayaraq, yerli sovet rəhbərliyi hadisələri ört-basdır etmişdir. Həmçinin, şahidlərin ifadələrinə baxmayaraq, ermənilər azərbaycanlıların Qarabağda böhranın baş verməsindən əvvəl Ermənistandan qovulmalarını qəti şəkildə inkar edirlər. Azərbaycanlılar üçün bu hadisələr Mart soyqırımı və Zəngəzur qətləmlərinin oxşarı idi.

ÖZ YURDLARINDAN ZORLA QOVULMUŞ SOYDAŞLARIMIZ GEC-TEZ MÜTLƏQ

lərində həyata keçirilib və Azərbaycan beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri çərçivəsində öz suverenliyini bərpa edib. Amma bugünkü Azərbaycan reallıqlarını qəbul etməyənlər var. Xalqımızın inamını özünə qaytaran, Azərbaycan dövlətinin və xalqının qüdrətini, sarsılmaz iradəsini, Ordumuzun gücünü beynəlxalq səviyyədə nümayiş etdirən möhtəşəm Qələbə yeni reallıqlar yaradıb. Zəfərimiz bütün dünyaya xalqımızı yenilməz bir qalx kimi təqdim edib.

44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz qələbə yeni reallıqlar yaratdı. Yeni reallıqlar fonunda deportasiya olunmuş azərbaycanlılar Qərbi Azərbaycana qayıdacaqlar. Bu qayıdışın gerçəkləşməsi uzaqda deyil. Cənab Prezident İlham Əliyev dəfələrlə qeyd edib ki, öz yurdlarından zorla qovulmuş soydaşlarımız gec-tez mütləq geri döneceklər.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

"Azərbaycanla sanksiya, hədə dilində danışmaq yersizdir"

zisinin digər üzv dövlət tərəfindən işğal edilməsinin yolverilməzliyini vurğulayıb. Amma nədən-sə bu bizlər bu Qətnamənin icrasından boyun qaçıran Ermənistanla bağlı hər hansı cəza tədbirinə şahidlik etməmişik.

Başqa bir Qətnaməyə, yəni də AŞPA tərəfindən 6 yanvar 2016-cı ildə qəbul edilmiş 2085 sayılı qətnaməyə baxaq. Bu Qətnamədə Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş Azərbaycan ərazisində yerləşən Sərsəng su anbarının cari vəziyyətinin yeni humanitar böhran yarada bilməsi ehtimalı qeyd olunmuş və Ermənistan hakimiyyətindən su ehtiyatlarından "siyasi təsir aləti və ya təzyiç vasitəsi kimi istifadəni dayandırması" tələb edilmişdir.

Bununla yanaşı, sənəddə sözügedən məsələ ilə bağlı hesabatın hazırlanması zamanı Ermənistan parlamentinin nümayəndə heyətinin və digər səlahiyyətli şəxslərin əməkdaşlıq etməməsi Assambleya tərəfindən qətiyyətlə pislənilmişdir. Həmin Qətnamə 9 bənddən ibarət idi. Qətnamənin III-IV bəndlərində təəssüflə qeyd olunurdu ki, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal azərbaycanlılar üçün "qəsdən süni ekoloji böhran vəziyyəti" yaratdığından bu cür fəaliyyət "ekoloji təcavüz" hesab olunmaqla, bir üzv dövlətin digərinə qarşı "düşmənçilik hərəkatı kimi qiymətləndirilməlidir." Mövcud vəziyyətin təcili xarakterini nəzərə alan AŞPA növbəti müdəcəllərdə iki mühüm tələb irəli sürmüşdü: Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin regiondan dərhal çıxarılması və Ermənistan hakimiyyətinin su ehtiyatlarından münafişə tərəflərindən yalnız birinin xeyrinə olacaq vasitə kimi istifadəni dayandırması. Amma bizlər bu Qətnamədən sonra da Ermənistanla gözləndirilməyən qəşin var deyən görmədik".

Politoloq əlavə edib ki, bütün bunlar bir daha AŞPA-nın öz fəaliyyətində və qərarlarında səmimi olmadığını, proseslərə ikili standartlarla yanaşdığını göstərir: "Əgər AŞPA həqiqətən də obyektiv yanaşma sərgiləseydi o zaman ən azından öz Qətnamələrinə hörmət edər və zamanında Ermənistanla bağlı müvafiq qərarlar qəbul edərdi. Odur ki, bu qurumdan ədalət gözləməyin mənası yoxdur. Lakin istər Fransa-Almaniya tandemi, istərsə də digər beynəlxalq təşkilatlar və ölkələr anlamalıdır ki, Azərbaycanla sanksiya, hədə dilində danışmaq yersizdir. Bundan daha çox özləri ziyan görəəcəklər".

Sual vermək lazımdır ki, AŞPA nəyə görə indiyə qədər Ermənistan nümayəndə heyəti ilə bağlı oxşar Qətnamə qəbul etməyib? Axı müxtəlif Avropa Qurumları və o cümlədən də AŞPA-nın özü tərəfindən zamanında Ermənistanın işğalçılıq siyasəti, ekoloji terrorla bağlı müxtəlif Qətnamələr qəbul olunub. Məsələn, AŞPA-nın 2005-ci il yanvarın 25-də qəbul etdiyi 1416 nömrəli "ATƏT-in Minsk qrupu tərəfindən tənzimlənən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında" qətnaməsində Azərbaycan ərazilərinin işğal faktı təsdiqlənib, bu ərazilərdəki etnik təmizləmələrdən narahatlıq ifadə edilib, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrinə riayət edilməsinə və qoşunların işğal edilmiş ərazilərdən geri çəkilməsinə çağırış edilib. Təşkilat, həmçinin məcburi köçkünlərin öz torpaqlarına qayıtmaq hüququnu təsdiqləyib, üzv dövlətin əra-

liflərimizə baxmayaraq bu cür missiyaların Qarabağa səfərinə imkan yaradılmayıb. Yaradıldığı vaxt isə onların hesabatlarına nə Ermənistan, nə də hər hansı beynəlxalq qurum məhəl qoymayıb.

Biz isə Azərbaycan olaraq antiterror tədbirlərindən dərhal sonra BMT-nin müvafiq qurumlarını Qarabağ bölgəsinə səfərə dəvət etdik. BMT missiyası qeyri-qanuni erməni silahlı qüvvələrinin silah-sursatının müsadirə edilməsi prosesini də, Laçında nəzarət-buraxılış məntəqəsinin fəaliyyətini də müşahidə edərək Qarabağ ermənilərinin məcburi deyil, könüllü surətdə Ermənistanla getmələrinə şahidlik ediblər və bunun da öz hesabatlarında təsdiqləyiblər. BMT missiyasının hesabatını qulaqardına vuran AŞPA isə Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlaması faktına göz yumduğu kimi indi də həqiqətlərə göz yumaraq Azərbaycanı hədəf alan Qətnamə qəbul edir.

Politoloq bildirib ki, baş verənlərin öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş Azərbaycana qarşı qısa cəhdi olduğu kimi ortadadır: "Fransanın lobbichiliyi və Almaniyanın dəstəyi ilə Avropa qurumları ölkəmizin müstəqil xarici siyasət kursu həyata keçirdiyini və kimlərsə boyunduruğu altına girmək istəməməsinin heç bir halda həzm edə bilmirlər.

AŞPA nümayəndələri məsələni insan hüquqları ilə izah etməyə çalışsa da, bunun insan hüquqları ilə heç bir əlaqəsinin olmadığı ortadadır. Çünki əgər söhbət həqiqətən də insan hüquqları ilə bağlı olsaydı o zaman AŞPA Azərbaycanla bağlı deyil, Ermənistanla bağlı Qətnamə qəbul etməli idi. Çünki hazırda Ermənistan müxtəlif ittihamlarla, siyasi motivli və qondarma cinayət işi ilə çoxlu sayda şəxs həbsdədir. Erməni müxalifəti və müstəqil QHT-lər özləri də etiraf edir ki, bu günə qədər Ermənistanla indiki qədər siyasi məhbus olmayıb.

Azərbaycanı Qarabağdakı vəziyyəti müşahidə etməyə icazə verməməkdə günahlandırmaq da absurd iddiadan başqa bir şey deyil. Çünki 30 il il ərzində ərazilərimizdə törədilən dağıntı, qanunsuz məskunlaşmalar və təbii sərvətlərin talan olunması ilə bağlı beynəlxalq missiyaların səfərləri hər zaman Ermənistan tərəfindən əngəllənib. Bütün tək-

Putin kepkalı Paşinyanı necə "ram etdi"?

MƏTLƏB
Metlebsalahov@mail.ru

Nikol Paşinyan - 2018-ci ilin mayın 8-də Ermənistanla "Qarabağ klanı"na qarşı güclü etiraz dalğası üzərində hakimiyyət sükani arxasına keçən bəstəboy erməni.... Düzdür, Nikol hakimiyyətə yiyələndiyi ilk aylarda ictimai rəyə özünü "inqilabçı novator" kimi təqdim etməyə çalışsa da, sonrakı müddətdə açıqlamaları və atdığı addımlarla ən diletant və klassik tiranlardan biri olduğunu sübuta yetirdi. İrəvan küçələrində erməni xalqının nifrətlə yanaşdığı qaniçən Serj Sarkisyan-Robert Koçaryan cütlüyünə qarşı keçirilən aksiyalarda önə çıxan bu xırda saqqallı, bəstəboy Nikol, hakimiyyətə atılan kimi olmanın təxribat oyunları qurmağa başladı. Belində çantası, həm də "inqilabçıdan" daha çox dərviş obrazını xatırladan bu saqqallı erməni siyasətçi sanki "xüsusi missiya" üçün hakimiyyətə gətirildiyinə ehyam vururdu. Min cür təxribata baş vurur, sanki ənənəvi stereotipləri dağıtmağa çalışırdı. Ən sonda Ermənistanın özünü "ağlar" qoydu. Əslində, N.Paşinyan uzun illərdir Ermənistan barədə üyüdülmüş yalan məşininin özünü darmadağın ETDİRDİ...

N.Varvaroviç hakimiyyətinin ilk illərindən Azərbaycana qarşı aqressiv mesajları ilə yanaşı, həm də Ermənistanın köçəri dövlət kimi yarandığı gündən ona sahiblik edən Rusiyaya qarşı da hücumu keçdi. Ermənistanın baş naziri o dərəcədə hiyləgər və qarışıq təxribat oyunları oynamağa başladı ki, hətta ən ayıq pragmatiklər belə onun kimin "adamı" olmasına, kimə "işlədiyinə" dair konkret fikir söyləməyə çətinlik çəkirdilər. Hətta bir ara siyasi fikir sahibləri iki cəbhəyə bölünmüşdülər: N.Paşinyanı qərbin adamı və əksinə Vladimir Putinin Ermənistanla təyin etdiyi yeni canişin elan edənlər. Bu məsələdə tərəddüd üçün ən tutarlı fakt bilirsiz nə idi? Rusiyanın hərbi qüvvələri Ermənistan ərazisində, bu qondarma ölkə yüz illərdir Moskvanın kəbinsiz arvadı obrazında yaşayır. Belə olan halda rəsmi İrəvanın birdən-birə Rusiyaya diş qıcayıb birbaşa qərbə tərəf meyillənəyi nə dərəcədə real görünür?

Düzdür, bu da tarixi faktdır ki, Ermənistan zaman-zaman ingilislərə də, amerikalılara da, türklərə də "sevgi" göstərib, özünü havadan-havaya soxub. Yeni, bir neçə tərəfə "oynamaq" erməni genlərində rast gəlinən adətdir. Amma indiki situasiyada bunu yenidən Rusiyaya qarşı sərgiləmək cəsarəti... müəmmalı məsələ kimi görünürdü. Əlbəttə, Qərb keçmiş sovet ərazilərində belə siyasi kuklalardan "qəhrəman" obrazı yaradıb oyunlar çıxarmağı çox sevirlər. Amma zaman göstərdi ki, hakimiyyətə cırıq ayaqqabılarda gətirilən erməni baş nazir hər iki cəbhəyə "işləmək" rolundadır. Erməni hiyləgərliyi, erməni xəbisliyi...

Xüsusilə, Azərbaycanın ədalətli zəfəri ilə bitən 44 günlük müharibədən sonra hazırkı Ermənistan hakimiyyətinin birbaşa qərbə meyil salması, hətta yaxın bir-iki il ərzində Rusiyanın nəzarət dairəsindən uzaqlaşmaq siyasəti daha qabarıq hal almışdı. N.Paşinyan hökumətinin KTMT tədbirlərini boykot etməsi, İqtisadi Şuranın toplantısında erməni baş nazirin qərbi ehyamlar səsləndirməsi onun tamamilə Rusiyadan popduğunu yəqinləşdirməyə əsas verirdi. Amma sadəcə əsas verirdi, sən demə, tam yəqin deyildi. Çünki Sankt-Peterburqda keçirilən MDB sammitinə qatılmaqla V.Putinin səcdəgahına döndüyünü, Kreml sahibi ilə əcəl oyunu oynamağın sonunun ölümcül olacağını yəqinləşdirmiş oldu hiyləgər və kepkalı erməni baş nazir. "Gözü çıxmış qar-daşlarından" dərs aldı Nikol Varvaroviç. Anladı ki, okeanın o tayında olanlardan fərqli olaraq V.Putin Ermənistanın başının üzərindədir və istənilən vaxt N.Varvaroviçi "yerin dibinə soxub çıxarmaq" imkanındadır...

Vaxtı ilə Mixail Saakaşvilini qızıqdırıb Rusiyanın üstünə göndərən qərb liderləri, indi Bizanaşvilinin məhbəsində son günlərini yaşayan Mişaya dərmanpulu belə yollamırlar. Bir neçə il əvvəl Avropanın "qəhrəmanı" kimi ayaq üstündə alqış aldıkları aktyor Vladimir Zelenskini indi qurbanlıq quzu kimi V.Putinin qarşısına yem kimi atan da qərb siyasətçiləri deyilmi? V.Putin erməni baş nazirə Moskvasız bir heç olduğunu, siyasi sonluğunun M.Saakaşvilinin sonluğundan daha bətər olacağını özünəməxsus "dillə" anlatmış olmaz. 2008-ci ildə ovaxtkı Fransa prezidenti Nikola Sarkozinin qalstukundan yapışib onun altını islatdığı kimi...

Səbinə Hüseynli

"COP29 regiona sabitlik və sülh gətirəcək"

MÜNASIBƏT

"COP29 beynəlxalq konfransına ev sahibliyinə nail olmaq çox dəqiq və düşünülmüş diplomatik addımlarımızın nəticəsində mümkün olmuşdur". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Azər Badamov deyib. Deputat sözlərinə belə davam edib: "COP-29 tədbirinin keçirilməsi ölkəmizin böyük potensialının dünyaya nümayişi olacaqdır. Çünki 70 minə yaxın xarici qonağı qəbul etmək və onları məmnun salmaq bu gün hər bir ölkənin iqtisadi və siyasi gücündə deyil. COP29 həm də regiona sabitlik və sülh gətirəcəkdir. Belə mötəbər tədbirlər ancaq ictimai-siyasi sabitliyi təmin olunmuş, iqtisadi imkanları geniş ölkələrdə keçirilir. Düşmənlərimizin bütün cəhdlərinə baxmayaraq bu tədbirin Azərbaycanda keçirilməsinə dünya birliyinin he deməsi ölkəmizə olan böyük hörmət və qazandığımız etibar və nüfuzun göstəricidir. Azərbaycan özünün yaşıl enerji gündəliyini müəyyən et-

miş ölkədir. Bu gün ölkəmiz bərpaolunan enerji potensialının reallaşdırılması istiqamətində öndə gedən ölkələrin arasındadır. Amma COP29 -a prezidentliklə bağlı məsələ müzakirə olunmağa başlayanda yəni də Azərbaycanı istəməyən qüvvələr hərəkatə keçir və feyk neyus mətbuat orqanlarında COP 29-un prezidenti ətrafında reallığı əks etdirməyən və gülüş doğuran yazıları dərc etməyə başladılar. Azərbaycanın Zəfərini və uğurlarını həzm edə bilməyən ölkələrə rəğmən biz bu tədbiri yüksək səviyyədə keçirməklə onlara öz cavabımızı bir daha vermiş olacağıq.

Azərbaycan neft-qaz ölkəsi olmasına baxmayaraq özünün yaşıl enerji gündəliyini müəyyənləşdirərək global miqyasda töhfələr verir. O cümlədən bu tədbirə dünyanın hər bir yerindən yüksək səviyyəli qonaqlar gələcəklər. Bu, həm də Azərbaycanla əməkdaşlıq etmək istəyənlərinin dairəsini genişləndirəcək. Azərbaycan COP29 çərçivəsində dünyanın mərkəzi olacaq".

Ayşən Vəli

2020-ci ilə kimi artıq 29 il idi ki, xalq olmanın əzab-əziyyətinə sonradan Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini bərpa etmişdi. Lakin bu sevinci doyunca yaşamadan bədnam qonşumuz ermənilər havadarlarının dəstəyi ilə sərhədlərimizdə ixtişaşlar yaratmağa başladı, ardınca isə Azərbaycanın baş tacı olan Qarabağı işğal etdi. Müstəqilliyimiz Qarabağa qədəmlərini qoya bilmədi. Bu qədim yurd başı üzərindən sovet imperiyasının bayrağını endirdi, lakin üçrəngli dövlət bayrağımızı da dalğalandıra bilmədi. Münaqişələr, qarşıdurmalar, qan-qadalar Qarabağın qara bəxti oldu. Üçrəngli bayrağımız dalğalanmayan yurdlarımız erməni tapdağına tuş gəldi. Və onları müstəqillik və bayrağımızdan 2020-ci ilə qədər düz 30 illik zaman kəsiyi ayırdı.

2020, 2023, 2024-cü illər

2020-ci ilin 10 noyabrı Azərbaycan tarixinin səhifələrinə düşmənin Ermənistan üzərində Böyük Zəfəri qırmızı xətlə yazdısa,

2023-cü ilin 20 sentyabrı Böyük Zəfərin davamı olaraq lokal anti-terror tədbirləri ilə ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası ili oldusa, 2024-cü ilin 7 fevralı isə şanlı tariximizə müstəqil və Bütöv Azərbaycanda ilk Prezident seçkilərinin keçirildiyi gün kimi yazılacaq.

2020-2023-cü illərdə torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, ərazi bütövlüyünün tam təmin olunması kimi tarixi hadisələr ölkə vətəndaşları tərəfindən necə qürur və sevincə qarşılandısa, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Növbədənəkənər Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin elan edilməsi haqqında" 7 dekabr 2023-cü il tarixli Sərəncamı eyni hisslərlə qarşılandı. Çünki ilk dəfə Bütöv Azərbaycanda seçki keçiriləcək ki, bu da hər bir vətəndaşın uzun illərdən bəri gözlədiyi andır.

Müstəqillik illərində ölkəmizdə bir neçə dəfə seçkilər keçirilib. Həm Prezident, həm parlament, həm də bələdiyyə seçkiləri. Lakin xalq bu seçkilərə müstəqil Azərbaycanda getməyə, Bütöv Azərbaycanda getməyib. Elə bu səbəbdən də ötən illərin hər birində ürəklərdə bir sıxıntı olub: Qarabağ kimi gözəl yurdumuzun işğal altında olması, soydaşlarımızın məcburi köçkün həyatı yaşaması, başımızı dik tuta bilməyimiz kimi dər-dərimiz...

Qarabağ probleminin dinc yolla həlli istiqamətində illərlə iş aparılırsa da, lakin bu sahədə uğurlu nəticə əldə olunmamışdı. Çünki Azərbaycanın illərlə sülh səsine beynəlxalq aləm cavab vermədi.

Müstəqil və Bütöv Azərbaycan ilk Prezidentini seçəcək!

ilə çıxarılan minlərlə məcburi köçkünü tapdanmış hüquqları bərpa olundu.

Onların yurduna-evinə qayıtması üçün hələ müharibə bitməmiş, torpaqlarımız bir-bir azad olunduqca quruculuq və bərpa işlərinə dərhal başlandı ki, bu da dövlətimizin qüdrətini göstərməklə yanaşı, həm də hər bir qaçqın, köçküne, ümumilikdə Azərbaycan vətəndaşına qayğının, ölkədə insan amilinə verilən dəyərin təzahürü idi.

Biz sülhü müharibə ilə gətirdik

2020-ci ilə qədər ötən 18 il ərzində torpaqlarımızın azad edilməsi üçün dövlətimizin başçısı tərəfindən mühüm işlər həyata keçirildi. Ən əsas ölkə iqtisadiyyatı inkişaf etdirildi, ordu quruculuğu sahəsində yüzilliklərə sığan işlər görüldü. Qarabağ probleminin dinc yolla həlli istiqamətində illərlə iş aparılırsa da, lakin bu sahədə uğurlu nəticə əldə olunmadı. Çünki Azərbaycanın sülh səsine beynəlxalq aləm cavab vermədi. Ermənistan respublikası isə nəinki torpaqlarımızı sülh yolu ilə qaytarmaq istəmədi, hətta yeni işğalçılıq siyasətini davam etdirdi.

Dövlətimizin başçısı isə xalqa bütün müraciətlərində, hətta beynəlxalq kürsülərdə çıxışlarında belə vurğulayırdı ki, torpaqlarımızın sülh yolu ilə qaytarılması mümkün olmasa, bu, hərbi yolla olacaq.

2018-ci ildə növbəti Prezident seçkilərində Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin siyasi və mənəvi varisi cənab İlham Əliyev yenidən Prezident seçildi və qarşıda duran ən mühüm problemin - ərazi bütövlüyümüzün bərpası prosesinin son mərhələsinə start verdi. Və bu mərhələ müharibə ilə ölkəmizə və regiona sülh gətirmək mərhələsi oldu.

Ötən il dekabrın 6-da "Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyyətlər və çətinliklər" Forumunda iştirak edən Prezident İlham Əliyevin Links Avropa Fondunun direktoru niderlandlı Denis Sammutun "Cənab Prezident, tarix sizi 2020-ci il Qarabağ müharibəsində qalib gəlmiş Lider kimi xatırlayacaq. Həmin Qələbə bir

çok cəhətdən Sizin prezidentliyinizin dəst-xəttini müəyyənləşdirdi" ifadələrinə cavabı dövlət başçısının nəinki 5 il əvvəl, ötən 20 ilin başlanğıcındakı iradəsinin tərənnümü oldu: Məsahibələrin birində demişdim ki, əraziləri azad etmək mənim siyasi həyatımın əsas məqsədini təşkil edir və fəxr edirəm ki, bu məqsədlərə nail olunub. Necə xatırlanacağı bir çox amillərdən asılı olacaq. Düzünü desəm, bu barədə düşünməyə belə vaxtım yoxdur. Bu barədə düşünəmsəm də, buna təsir etmək mə-

nim iradəmdən asılı deyil. Sülhlə bağlı onu deyə bilərəm ki, düşünürəm, biz sülh gətirmişik. Biz sülhü müharibə ilə gətirdik. Düşünürəm ki, bu, Qafqazda lokal vəziyyətdən daha geniş şəkildə qiymətləndirilməli olan bir məsələdir. Hərbi yolla sülhə necə nail olmaq olar? Uzun illər danışıqlar və işğal zamanı mən Minsk qrupunun həmsədrələrindən eşidirdim, onlardan üçü bir ağızdan qeyd edirdilər ki, münaqişənin hərbi yolla həlli yoxdur. Belə məlum oldu ki, onların hər üçü səhv edirdi. Dövlətçilik tarixinə, geniş beynəlxalq təcrübəyə, BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olmasına baxmayaraq, onlar yanılırdılar. Düşünürəm ki, ya sadəcə, yanlış qiymətləndirdiklərinə görə yanılırdılar, ya da bu, Azərbaycana bir növ mesaj idi ki, siz sülh ssenarisindən başqa ssenariyə əl atsanız, uğur qazana bilməyəcəksiniz. Biz sübut etdik ki, münaqişənin hərbi yolla həlli var. Beləliklə, münaqişə həll olundu.

Müstəqil Azərbaycan

həm də Bütöv Azərbaycan oldu

Müstəqil Azərbaycan 2020 və 2023-cü illərdəki Vətən müharibəsindən və anti-terror əməliyyatından sonra həm də Bütöv Azərbaycana çevrildi. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun əraziləri düşməndən azad edildi. Bu ərazilərdə böyük quruculuq və bərpa işlərinə başlandı.

270 il zaman fasiləsindən sonra ilk dəfə ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəyə başlandı və nəticə olaraq Azərbaycan bütövləşdi, tam oldu. Lakin bütün bunlara heç də asanlıqla nail olmadıq. Həm birinci, həm də ikinci Vətən müharibəsində minlərlə şəhidimiz, qazımız, itkinimiz oldu. Lakin qan tökülmədən torpağın azad edilməyəcəyinin də şahidi olduq.

Bütöv Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin uzun illər pragmatik fəaliyyətinin nəticəsidir. O nəticə ki, həm də Azərbaycanın güclü, eyni zamanda sülhsevər dövlət olduğuna dünyanın şahidliyidir. Ən əsas isə Azərbaycan vətəndaşının qürur yeridir. Ona görə qürur yeridir ki, Qarabağ Zəfəri ilə azərbaycanlılar torpaqlarını düşməndən azad etməklə yanaşı, həm də şərafi xilas etdilər.

Budur, müstəqil və Bütöv Azərbaycanda ilk Prezident seçkilərinə sayılı günlər qalır. Azərbaycan vətəndaşı ilk dəfə ərazi bütövlüyü təmin olunmuş ölkəsində seçki məntəqələrinə yaxınlaşıb ölkə başçısını seçəcək. Bunun özü böyük qürur hissidir.

Bu seçkilərdə həm də gənclər iştirak edəcək. O gənclər ki, İkinci Vətən müharibəsində şücaətinin,

vətənpərvərlik hissəsinin şahidi olduq. On cəbhədə ordu sıralarında gənc zabit və əsgərlərimiz necə qəhrəmanlıqla döyüşürdüsə, arxa cəbhədə gənclərimiz Ali Baş Komandanın əmrini gözləyirdi ki, Vətənin müdafiəsi üçün Qarabağa yollansınlar.

Bax, 7 fevralda həmin gənclər onlara müharibədə sərkərdəlik edib namus və şərəf məsələsinə həll edən Prezidentə yenidən səs vermək üçün seçki məntəqələrinə yollanacaq. Yollanacaq ki, tarixin də, zamanın da tələbinin nə olduğunu bir daha öz səsləri təsdiq etsinlər. Xalqa, torpağa, insan amilinə verilən dəyər qarşılığında yeni dövlət başçısının kim olduğunu müəyyən etsinlər.

Beləliklə, qarşıdakı növbəti Prezident seçkilərində ümumilikdə xalq öz düzgün seçimi ilə dövlətini, millətini bütün dəyərlərdən üstün tutan namizədinə səs verməklə, Azərbaycan tarixində yeni bir səhifəni açmış olacaq.

Mətanət Məmmədova

Güclü dövlət, yüksək rifah!

“**H**esab edirəm ki, iqtisadiyyatımızın növbəti mərhələsi məhz özəl sektorun daha fəal iştirakından asılı olmalıdır və bu istiqamətdə bizim üzərimizə düşən vəzifələri yerinə yetirməyə hazırıq. Bazar iqtisadiyyatı davam etdiriləcəkdir. Sahibkarlar sinfi yaranacaq və beləliklə, özəl sektorun fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycanın büdcəsi artacaqdır, iş yerləri də açılacaqdır. Yeni hesab edirəm ki, indi global şəkildə bu istiqamət də Azərbaycan üçün lazımdır.” Cənab İlham Əliyev 2003-cü ildə Prezident kimi ilk müsahibəsində onu da bildirmişdir ki, əlbəttə, sosial məsələlər, ordu quruculuğu, qaçqın-köçkünlərin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, əziyyət içində yaşayan insanların, pensiyaçıların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, onların taleyi ilə ciddi məşğul olacağam: “Mən bütün Azərbaycan xalqının, hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidentiyəm. Mənim borcumdur ki, imkan daxilində hər bir vətəndaş inkişafa, yaxşılığa doğru irəliləyişi görsün və onu hiss etsin.”

Artıq o zamandan 20 ildən çox vaxt keçib. Bu gün böyük qürur hissi ilə bəhs etdiyimiz reallıklarımızdan biri Azərbaycanın özünü dünyaya sosial dövlət kimi təqdim etməsidir. Son 20 ildə cənab İlham Əliyevin qeyd olunan hədəflərin həyata keçirilməsi istiqamətində atdığı addımlara və onların miqyasının genişləndirilməsinə diqqət yetirmək kifayətdir. Azərbaycanın bütün sosial-iqtisadi göstəriciləri təsdiqləyir ki, ölkə dinamik şəkildə inkişaf edir. Ümummilli Lider Əliyevin böyük uzaqgörənliklə yaratdığı Dövlət Neft Fondu-

nun vəsaitləri hesabına mühüm sosial-iqtisadi layihələr həyata keçirilir ki, bu da öz növbəsində hərtərəfli inkişafı təmin edir. 2003-cü ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin həcmi 800 milyon dollar idi. Cənab İlham Əliyev 2003-cü ildə andiçmə mərasimində bu rəqəmi açıqlamaqla yanaşı, bu çağırışı da etmişdir ki, hər bir vətəndaş ölkəsinin valyuta ehtiyatlarının nə qədər olduğunu və hansı istiqamətlərə xərcləndiyini bilməlidir. Bu mühüm məqam da qeyd edilmişdir ki, Neft Fondundan ayrılan vəsait, ilk növbədə, Azərbaycanda ən çətin vəziyyətdə yaşayan qaçqın-köçkünlərə, onların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması üçün sərf olunur. Cənab İlham Əliyev bu hədəfi də qarşıya qoymuşdu ki, bir dəne də olsun çadır düşərgəsi qalmayacaq. Onlar müasir evlərlə evəzlənməlidir. Qeyd edək ki, 2023-cü ilin 1 oktyabr tarixinə olan məlumata görə, Dövlət Neft Fondunun aktivlərinin həcmi 55 524 mln. ABŞ dollarıdır. 20 ildə Fondun vəsaitlərində nə böyük həcmdə artım olduğu göz qabağındadır. Bu, onu göstərir ki, neft gəlirlərinin idarə olunmasında şəffaflıq kriteriyaları yüksək səviyyədə qorunur, təyinatı üzrə xərclənmələrə xüsusi diqqət göstərilir. Dövlət başçısı İlham Əliyev daim bu məqamı xüsusi qeyd edir ki, neftlə zəngin çox ölkələr var. Heç də onların hamısına bu resurslar uğur gətirmir. Əhali arasında təbəqələşmə prosesi gedir. Amma Azərbaycanda tamamilə fərqlidir. Neft gəlirlərinin bölgüsündə şəffaflığın yüksək səviyyədə qorunması, ədalət prinsipinə xüsusi önəm verilməsi Azərbaycanın belə problemləri yaşamasına imkan vermir. Ölkəmizdə təbəqələşmə prosesi getmir. İnsanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi daim prioritet məsələ olaraq öndədir.

Ölkəmizdə həyata keçirilən təkmil sosial-iqtisadi islahatlar Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə sosial dövlət kimi yerini və rolunu möhkəmləndirir. Sosial dövlətdə islahatların mərkəzində məhz vətəndaş və onun məmnunluq faktoru dayanır. “İnsan amili, insan kapitalı. Mən hələ bunu 2003-cü ildə demişəm, biz neft kapitalını insan kapitalına çevirməliyik. Bunu deyəndə təkə elmə, texnologiyalara, təhsilə qoyulan vəsaitdən söhbət getmir” söyləyən cənab İlham Əliyev bildirir ki, söhbət ondan gedir ki, Azərbaycan vətə-

daşına hər yerdə hörmət olmalıdır.

Burada söhbət insanlara diqqət və qayğıdan, sosial dövlət anlayışından gedirsə, cəmiyyətdə sosial ədalətə, sülhə və əməkdaşlığa söykənən münasibətlər formalaşmalıdır, hər bir vətəndaşa bərabər imkanlar yaradılmalı, göstərilən xidmətlər hər kəsə elçatən və rahat olmalıdır. Dövlət başçısı İlham Əliyev məhz bu kimi amilləri önə çəkərək hər bir çıxışında bildirir ki, eğer insanlar görülən işlərdən razı qalarsa, onda mən də razı olaram. İrəli sürülən təşəbbüslərin xalq tərəfindən dəstəklənməsi böyük ruh yüksəkliyi yaradır. Cənab İlham Əliyev bu məqamı da xüsusi vurğulayır ki, mən xalqa güvənir, xalqdan güc alıram.

Cənab İlham Əliyev hər bir addımı ilə hər kəsin Prezidenti olduğunu təsdiqləyir. İctimaiyyət nümayəndələri ilə hər görüşünə diqqət yetirərək onun səmimiyyətinin, insanların qayğıları ilə yaxından tanış olmasının və həlli istiqamətində atdığı addımların əhalidə nə qədər xoş ovqat, yüksək əhval -ruhiyyə yaratdığını görürük. Bu gün paytaxt və bölgələrdə, kənd və qəsəbələrə diqqət yetirərək böyük inkişafın, tərəqqinin, sağlamlıq rəqabətinin şahidi oluruq. Son üç ildən artıq dövrdə tarixi Zəfərimiz fonunda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan bərpa-quruculuq işləri də vətəndaş məmnunluğunun artırılmasının prioritet olduğunu nümayiş etdirir.

Sosial xidmət sahəsində atılan addımlar da diqqətdən kənar qalmır. Azərbaycan brendi kimi tanınan “ASAN xidmət”, DOST mərkəzlərinin yaradılması da əsas hədəflər sırasındadır. Həyata keçirilən hər bir sosial layihə ölkəmizin iqtisadi imkanlarının təqdimatıdır. İqtisadi islahatlar dərinləşdikcə bu ilk növbədə özünü güclü sosial siyasətdə nümayiş etdirir.

Hər yeni il vətəndaşlarımızın xoş ovqatının daha da yaxşılaşmasına yönələn Prezident sərəncamları ilə yadda qalır. Eyni zamanda, artıq üç ildir ki, hər yeni ilin ilk ayında dövlət başçısı İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibə verərək ötən illərin uğurları əsasında qarşıdakı dövrün hədəflərini açıqlayır. Son üç ilin hədəfi işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bərpa-quruculuq işlərinin miqyasını genişləndirmək və soydaşlarımızın Böyük Qayıdışını daha da sürətləndirməkdir.

Daim bu çağırışı səsləndirilir ki, iqtisadi və sosial sahə həmişə paralel getməlidir. O ölkələrdə ki, ancaq iqtisadi sahəyə diqqət verilir və sosial sahə kənar qalır, orada insanlar iqtisadi islahatlardan çox böyük əziyyət çəkirlər. Bizim isə məqsədimiz ölkəni gücləndirmək və hər bir vətəndaşın həyatını daha da yaxşı etməkdir. Prezident İlham Əliyev əhalinin sosial rifah halının yaxşılaşmasına xidmət edən addımların fonunda bu reallığı diqqətə çatdırdı ki, son illərin təcrübəsi onu göstərir ki, bu, bir dəfə deyil, münəzəm olaraq atılan addımlardır. İqtisadi imkanlarımız artıqca, əlbəttə ki, gələcəkdə də buna oxşar addımlar atılacaq. Ünvanlı sosial yardımın verilməsi, şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə dəstək əsas prioritetlər sırasındadır.

Sosial sahə çoxşaxəlidir. Bura özünəməşğulluq proqramını da əlavə etsək, əhalinin sosial müdafiəsinin gündən-günə daha da gücləndirilməsi üçün mühüm layihələrin icrasının prioritet olduğunu görürük. O da məlumdur ki, ölkəmizdə ABAD mərkəzləri yaradılır ki, bunlar ailə təsərrüfatlarına asan dəstəyi göstərməklə həm özünəməşğulluğun inkişafına, həm də bu əsasda insanların sosial rifah halının yaxşılaşmasına öz töhfələrini verirlər. Özünəməşğulluq proqramının əhatə dairəsi gündən-günə genişlənir. Hətta Azərbaycan beynəlxalq maliyyə institutlarını da bu proqrama cəlb edib. Azərbaycan sosial dövlət olduğunu sözdə yox, əməldə təsdiqləyir.

Hər bir ölkənin iqtisadiyyatının aynası dövlət büdcəsidir. Cənab İlham Əliyev daim bildirir ki, yeni ilin dövlət büdcəsi əvvəlki ilin dövlət büdcəsindən kəmiyyət və keyfiyyət baxımından zəngin olmalıdır. 2024-cü il dövlət büdcəsinin gəlirləri 34 173 000,0 min manat, xərcləri 36 763 000,0 min manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 33 397 645,0 min manat, yerli gəlirləri 775 355,0 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 35 978 197,0 min manat, yerli xərcləri 784 803,0 min manat) məbləğində təsdiq edilib. Dövlət büdcəsindən ayrılmalarda işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpasına və müdafiə gücümüzün artırılmasına xüsusi diqqət göstərilir.

Cənab İlham Əliyev Prezident kimi fəaliyyətə başladığı ilk gündən sosial-iqtisadi göstəricilərin rəqəmlərdə deyil, insanların

gündəlik həyatında öz əksini tapmasını qarşıya əsas hədəf kimi qoydu. Əmək haqlarının, pensiyaların ildə ən azı iki dəfə artırılmasının vacibliyi bildirildi. Təbii ki, bu, ölkəmizin iqtisadi inkişafı ilə sıx bağlıdır. Azərbaycanın iqtisadi imkanları artıqca, bu, ilk növbədə özünü güclü sosial siyasətdə nümayiş etdirir. Nəzərə alsaq ki, son üç ildən artıq dövrdə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə sıfırdan başlanan bərpa-quruculuq işləri Azərbaycanın öz daxili imkanları hesabına həyata keçirilir, bununla paralel olaraq əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması da prioritetliyini qoruyur, bu, vətəndaş amilinin dövlətimizin siyasətində nə qədər öndə dayandığının göstəricisidir. Hər zaman xalqa güvənən dövlət başçısı İlham Əliyevin irəli sürdüyü təşəbbüslərin hər biri dəstəklənir, xalq-Prezident birliyini daha da möhkəmləndirir. Hər bir addımda özünə diqqətin, qayğının şahidi olan xalqın Prezidentinə sevgisi şeksizdir.

Dövlət başçısı İlham Əliyev bu günlərdə yerli televiziya kanallarına müsahibəsində əsas diqqəti işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan bərpa-quruculuq işlərinin miqyasına yönəldərək bildirmişdir ki, bu günə qədər görülən işlər göz qabağındadır. Əsas nailiyyətimiz odur ki, beş yaşayış məntəqəsinə keçmiş köçkünlər qayıtmışlar. Laçın, Füzuli şəhərləri, Ağalı, Talış və Zabux kəndləri artıq dirçəlir. Bu il həmin o yaşayış məntəqələrinə keçmiş köçkünlərin qaytarılması davam edəcək. Bu ilin investisiya Proqramı yaxın günlərdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiq olunacaq. Həm Qarabağa, Şərqi Zəngəzura, həm də ölkəmizin digər yerlərinə aid investisiya Proqramı əsas ələtimizdir. Bu il Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə infrastruktur layihələrinin hamısı davam etdiriləcək: “Bunlar nəhəng layihələrdir. Bildiyiniz kimi, su anbarları, yollar, körpülər, dəmir yolları, məktəblər, xəstəxanalar, artıq başlamışdır onların inşaatı, bəziləri artıq istifadəyə verilmişdir. İçməli su xətləri, elektrik enerjisi ilə bağlı layihələr, suvarma ilə bağlı qeyd etdiyim su anbarları, məsələn Sərsəng Su Anbarı - bu gün anbarda ancaq 50 faiz su var. Çünki işğal dövründə ermənilər ancaq onu istismar ediblər. Yeni, oraya bir qəpik də vəsait qoyulmamışdı. Xaçınçay Su Anbarı tamamilə məhv edilmişdi, indi bu yaxınlarda açıldı. Yaxın gələcəkdə Füzulidəki Köndələnçay Su Anbarının açılışını edəcəyik. Suqovuşanı biz yenidən qurduq, indi kanallar çəkilir. Ondan sonra Zabuxçay Su Anbarının inşası bu il tamamlanacaq, o da böyük ərazini suvarma suyu ilə təmin edəcək. Yeni, keçmiş köçkünlər qayıdanda artıq orada əkin-biçin üçün şərait olmalıdır. Onu da bildirməliyəm ki, qayıdan keçmiş köçkünlərin məşğulluğu ilə bağlı bizim qurumlarımız ciddi məşğuldur və həm gedənə qədər onlar üçün treninqlər keçirilir, həm də yerlərdə yeni istehsalat sahələri, sənaye müəssisələri yaradılır və yaradılacaq. Ağdamda və Cəbrayılda iki böyük sənaye zonası artıq fəaliyyətə başlayıb və bu il o zonaların fəaliyyəti böyük dərəcədə genişlənəcək.”

Bütün hallarda vətəndaş məmnunluğunun artırılması əsasdır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə soydaşlarımızın gələcəkdə rahat şəraitdə yaşayışını təmin etmək üçün atılan addımlara diqqət yetirmək kifayətdir. Dövlət başçısı ümumilikdə bütün bölgələrimizin sosial-iqtisadi inkişafını diqqətdə saxlayır. Bundan başqa, bütün bölgələrimizdə, o cümlədən işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə “ASAN xidmət” ilə yanaşı, DOST mərkəzlərinin yaradılması da prioritetdir. Vətəndaşlarımızı yüksək sosial xidmətin göstərilməsi məqsədilə müasir dövrün bütün tələblərini özündə əks etdirən addımlar atılır. Bütün bu işlər onu deməyə əsas verir ki, “Güclü dövlət, yüksək rifah” dövlət siyasətinin əsasıdır.

Yeganə Əliyeva

Azərbaycanımız növbəti ümumxalq tədbirə hazırlaşır. 7 fevral 2024-cü ildə keçiriləcək növbədənənar prezident seçkilərinə hazırlıq çərçivəsində aparılan və görülən fundamental işlər bir daha Azərbaycanın azad və demokratik seçkilərinin keçirilməsinə sadıq olduğunu təsdiqləyir. İnsanların yüksək səviyyədə fəallığı onu təsdiq edir ki, xalq öz gələcəyinə biganə deyil. Seçki hazırlığında və seçki günü məntəqələrə gedərək hazırcı siyasətin davam etdirilməsinə səs verməyə hazırlaşmaları xalqımızın ən böyük və qüdrətli xalq olduğunu göstərir. Baxmayaraq ki, bəzi dağıdıcı qüvvələr seçki ilə bağlı yanlış və təxribatçı açıqlamalar yayır, statuslar paylaşırlar. Lakin mənasız və əsassız cəhdlərdir. Xalq mövqeyində və qərarında haqlıdır. Bununla belə xalq günün birində satqın və xəyanət yolu tutan dağıdıcı müxalif ünsürləri cəzalandıracaq.

Dağıdıcı müxalifət cəzasız qalmayacaq

Cəmiyyəti bir sual düşündürür, Qarabağ zəfərindən sonra Əli Kərimli, Cəmil Həsəni, Arif Hacıli və digərləri niyə erməni lobbisinin maraqlarından çıxış edib, dövlətimizə qarşı şər və böhtan kampaniyası aparır? Fransa erməniləri dəstəkləyən separatçı qətnamə qəbul edir, AŞPA almaniyalı və fransalı deputatları təklifləri ilə Azərbaycanın qurumda-kı səsvermə hüququnun məhdudlaşdırılmasına dair qətnamə layihəsi ilə çıxış edirlər, lakin Əli Kərimli, Cəmil Həsəni, Arif Hacıli və digərləri susurlar. Deməli, bir daha aydın olur ki, onların pafosla söylədikləri "Vətən", "Xalq" sözləri, sadəcə, siyasi dividend əldə etmək üçün deyildir. Əslində, xalqa və dövlətə qarşı xəyanət yolunu tutublar. Onlar üçün başlıca hədəf və məqsəd ölkəmizin imicinə xələl gətirilmək və erməni lobbisinin istəyinin yerinə yetirilməsidir. Əslində, hazırkı mərhələdə dağıdıcı müxaliflərin erməniperəst mövqeləri təəccüblü deyil. Çünki onlar belə təlimat alıblar. 2020-ci ilin iyulunda Tovuz rayonu erməni terror maşını terror aktları həyata keçirən zaman 43 siyasi partiyanın imzaladığı "Ermənistanın Azərbaycana qarşı davam edən təcavüzü və dövlət sərhədinin Tovuz istiqamətində törətdiyi son təxribatla-

rı ilə əlaqədar siyasi partiyaların milli həmrəyliyə dair" bəyanatını Əli Kərimli, Cəmil Həsəni, Arif Hacıli imzalamadılar. 44 günlük Vətən Müharibəsi zamanı bir neçə dəfə siyasi partiyalar bir araya gəlib beynəlxalq təşkilatlara Ermənistanın vandal hərəkətləri və dinc sakinlərin raket atəşinə tutulmasına etiraz əlaməti olaraq bəyanatlar, müraciətlər ünvanladılar zaman Müsavat və AXCP həmin müraciətlərə qoşulmadılar. Prezident Administrasiyasında siyasi partiyaların rəhbərləri ilə keçirilən görüşlərdə AXCP və Müsavat funksionerləri qatılmadılar. Hətta siyasi dialoq çağırışlarına da əhəmiyyətsiz yanaşdılar. Bütün bunlar Əli Kərimlinin, Arif Hacılinin və Cəmil Həsəninin şər qüvvələrdən asılı olduqlarını göstərir.

Almaniyanın faşist ideologiyasını dirçəltməyə və inkişaf etdirməyə çalışması qorxulu və təhlükəlidir

AŞPA-da Azərbaycanın bu qurumda səsvermə hüququnun məhdudlaşdırılması təklifi ilə çıxış edən almaniyalı dövlət bununla babalarından qalma başqa sivil, demokratik xalqlara düşmənçiliyini davam etdirdiyini nümayiş etdirib. Unutmaq olmaz ki, indi demokratiyadan, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsindən boşboğazlıq edən Almaniya və Fransa yaxın keçmişdə bəşəriyyətin varlığına ən təhlükəli dövlətlər olmuşlar. Faşistlərin dünyaya vurduqları bəşəri zərbələr əsrlər keçsə də unudulmayacaq. Özlərini "ali irq" hesab edib, insanlığa düşmən kəsi-

Trol dəstəsi yeni təlimatlarla "silahlanır"

lən və başqa xalqların torpaqlarını işğal etməklə "böyük Almaniya" yaradacaqlarını iddia edən Hitlerin qəddarlığını heç bir insan, toplum, millətlər unutmayıb. Yenidən hazırda Almaniyanın faşist ideologiyasını dirçəltməyə və inkişaf etdirməyə çalışması qorxulu və təhlükəlidir. İnsanlıq bu gözələnən fəlakəti beşikdəcə boğmaq üçün əməli addımlar atmalıdır. Həm də yaddan çıxarmasın ki, Avropada, ABŞ-da mitinqlər, piketlər keçirməyə çalışanlar su şırnaqları ilə, zəhərli tüstülərlə, rezin güllələrlə zərərsizləşdiriliblər. Təkcə bir faktı qeyd etmək lazımdır ki, Fransada "Sarı jiletli" in aksiyaları zamanı 43 min 325 nəfər həbs olundu ki, onlardan da 21 min nəfəri bu və digər formada hüquqi məsuliyyətə cəlb olundular.

Belə zorakı hallar ABŞ-da, Böyük Britaniyada, Almaniya və digər ölkələrdə adi halə çevrilib. Hər il ABŞ-da onlarla insan polis zorakılığının qurbanı olur, öldürülür, şikəst edilir. Bütün bunların fonunda başqa xalqlarda, dövlətlərdə qüsur axtarmağa çalışmaları heyasızlığın və abırsızlığın son həddidir. Azərbaycanın Almaniyanın, Fransanın faşist düşüncəli məxluqları ilə əməkdaşlıq etmələri isə hər iki tərəfin eyni bezin qırağı ol-

duqlarını göstərir. Bu baxımdan demək olar ki, Ə.Kərimli, A.Hacıli, C.Həsəni və digərləri yanlış siyasətlərinin acı nəticəsini yaşamağa olacaq. Ən azı seçkilərdə iştirak etməkdən imtina etməklə az sayda olan öz tərəfdaşlarını itirmiş olacaq. Çünki sırası partiyaya üzvləri seçkilərə qatılmağın tərəfdarıdır. Lakin AXCP, Müsavat kimi partiyalar, onlara rəhbərlik edən Əli Kərimli, Arif Hacıli uzun müddətdir ki, seçkilərə qatılmırlar. Hətta Ə.Kərimli siyasi partiya yetkilisi kimi heç bir seçkidə iştirak etməyib. Bu halda sual olunur, seçkilərə qatılmayacaqsansa, o zaman siyasətdən nə azarın var, nədən partiya sədrliyi kreslosunu zəbt etmiş? Təbii ki, sırası cəbhəçilər məntiqli və əsaslı sualları Ə.Kərimliyə ünvanlayırlar. Qarşı tərəfin susması və özlərini etinasız kimi göstərmələri uzun sürə bilməz. Nəhayət, bu laqeydliyin və özbaşınalığın sonu olacaq. Bir gün sırası cəbhəçilər bir araya gələrək Ə.Kərimlini və ətrafında olan trolları zibilliyə atmaqla, AXCP-də təmizləmə işi aparacaq. Bu işə Ə.Kərimlinin siyasətdə sonu olacaq. Əminliklə demək olar ki, gözələnən zaman uzaqda deyil. Çünki artıq proses başlayıb.

İLHAM ƏLİYEV

FELİYETON

İldönümü dəvətnaməsi

O günləri Molla Nəsrəddinlə qarşılaşdım. Qoca ilə xeyli söhbət etdik. Oradan-buradan danışdıq: gələnlərdən, keçənlərdən, olanlardan, olmayanlardan... "Çox müasirləşmişiniz",- dedi, halal olsun sizə. Uzun illər sizin maarif, mətbuatınız uğrunda mübarizə apardığ, əla, nəticəsini bəyəndim. Gəldim maarifə baxdım, könlüm açıldı, mətbuata baxdım, az qaldı sevincdən ürəyim partlasın. Hələ internat deyirsiniz, internet deyirsiniz, nədir, oraya baxanda adam lap göylərə uçmaq istəyir ki, a kişi, bu, bizim qoyub getdiyimiz xalqdır...

Molla əmi xüsusilə bir söhbəti də söylədi və mənəndən çox xahiş etdi ki, bunu sizlərə də çatdırım. Mən də dedim, Molla əmi, xahiş nədir, sən bizə əmr et, hüzurunda müntəzир olacağ. Molla əmi dedi ki, camaata çatdır ki, onlara halal olsun. Zəhmətimizi, əziyyətimizi boşa çıxarmadılar, Allah qorusun onları. Gəldim, gəzdim, gördüm, könlüm dolu qayıdıram evimə. Təsəvvür etdiyimdən çox müasir olub xalq: toya getdim, gözələrim inandırdım. Nə qədər təəşşmişiniz, maşallah. Qadınlar gördüm, əhsən, nə qədər parçaya qənaətli geyimdə, kişilər gördüm qadın gözəlliyində. Qohum-əqrəbanı yaxşı uzaqlaşdırmısınız toylardan, hər evdə bir nəfər bəsdir. Uşaq-muşaq da görmədim toylarınızda. Əla, uşağın toyda nə işi var axı...

Yolda qızlar, oğlanlar gördüm, necə də, maşallah, ucadan-şadlıqla deyib-gülürlər, göz dəyməsin. Bir-biri ilə zarafatlaşırlar, halal olsun bu dövrə. Geyim-kecimlərinə də söz ola bilməz. Nə idi bizim dövrümüz, qadının üzü də görünmürdü. Budur ey, camaat soyunub töküb yerə pal-paltarını. Göbəyi açıq, sinəsi açıq. Gündə bir corab dağıdırdıq. Kişilər yaxşı edir ki, indi corab-filan geyinmirlər. Bunların hər biri qənaətdir, qənaətdir!

Məktəbə, xəstəxanaya getdim: məktəbdə dərs deyən müəllimlər çox azdır, xəstəxanada işini bilən həkimlər... Müasir dövrür də, müəllim nə üçün özünü sinifdə yormalıdır? Bir şey ki, evdə hazırlıq keçir də. Bu uşaq səhər məktəbdədir, axşamcağı da müəllimin evində də... Və yaxud da həkim, ay qardaş, sığorta ilə gəlmisən, olan budur, bunu da edir də sənə həkim. İstəmirsən, o qədər özəl xəstəxana var ki...

Molla əmi, budəfəki səfərinde gördüyü və hələ də özünə gələ bilmədiyi bir müasirlikdən, irəliləyişdən ağızdolusu danışdı. Və dedi ki, nəyi yaddan çıxarsan da, bu məsələni çıxarma. Bunun üçün camaata minnətdarlığımı bildir. Uzun illərdir, mən diyar-diyar gəzirəm, hələ belə bir inqilabla rastlaşmamışam.

Deməli, Molla əmi hansısa yas yerində adamlardan birinin əlində dəvətnamə görüb. Alıb oxuyub ki, bu dəvətnamə ilə övlad atasının ölüm ildönümünə kimisə dəvət edib. Molla əmi deyir ki, əvvəl gözələrimə inanmadım, sonra eynəyimi çıxardım, əlimi cibimə salıb dəsmalımı çıxardım, gözümlü sildim və eynəyimi yenidən gözümə qoydum və bir də oxudum. Gördüm ki, xeyr, elə düz oxumuşam. Dedim bala, ta mənə sənə sözlüm yoxdur. Min dəfə halal olsun sizə ki, belə yenilikləri düşünüb tapa bilmisiniz. Görünür, vaxtilə əsasını qoyduğumuz təfəkkür məsələsi bu qədər bəhrə verib. Bəs nə, elə yoldan keçənin hamısı durub toya, yasa gəlsə, ta bu nə oldu ki? Yaxşı edirsiniz, bala, yazın dəvətnamələri, istədiyiniz adamı toya da çağırın, yasa da. Kiçik toya da, ad gününə də çağırın.

Əşitmişəm it-pişiynizə də ad günü, toy, yas mərasimi keçirirsiniz. Bax bunların hamısını dəvətnamə ilə edin ki, kənar adam gəlməsin. Xərciniz də çox çıxmasın.

Hə, mən də Molla əminin bu yas dəvətnaməsi məsələsi üzərində ona görə çox dayandım ki, axı kişi özü bunu xüsusi tapşırırmışdı. Elə mən də Molla əmiyə qoşulub deyirəm ki, vallah, halal olsun bizə. Bax bu, dünyada yeniliklərdən biridir ki, birinci biz kəşf etmişik.

Mətanət Məmmədova

Xəyanətə uğrayan qadın necə davranmalıdır?

PSIXOLOQ RƏYİ

"Xəyanət ağır mövzudur və səsləndiyi kimi asan bir hadisə deyil". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Fidan Nizamova deyib. Onun sözlərinə görə, xəyanət birbaşa olaraq səbəb hər nə olursa-olsun bir qadının özünə olan münasibətinə, dəyərinə, güvəninə təsir edir: "Əvvəllər cəmiyyətdə qadını daha çox qınayırdılsa, əksinə indi kişini qınamağa başlayırlar və problemin onlarda olduğu söylənilir. Burada anlamaq lazımdır ki, nə qədər cütlük, münasibətlər varsa bir o qədər fərqli səbəb və məqamlar var. Xəyanətin səbəbi həmişə eyni olmur. Bütün kişilər və qadınlar da eyni deyil. Kimsə bunu acı bir şey kimi qarşılaya, kimsə isə əksinə buna hazır imiş kimi qəbul edə bilər. Bu hadisələr insanlarda müxtəlif psixakalar olduğu üçün fərqli nəticələr verir. Anlamaq lazımdır ki, bu cür vəziyyətləri yaşayan qadınlara kənardan ağıl vermək lazım deyil. Çünki onun nə yaşadığını, nə vəziyyətdə olduğunu aşağı-yuxarı anlayırıq və bəlkə də ona dəstək lazımdır. Kimsə deyir ki, "Dərhal o adamdan ayrıl". Psixoloqlar bu cür məsləhətlər vermir və

burada insanın özünə seçim buraxmaq lazımdır. Deyilə bilər ki, "Xəyanət varsa, hər şey bitməlidir" lakin elə insanlar var ki xəyanətə eyni cür yanaşmır. Müxtəlif ailələrdə böyüyən, müxtəlif dünya görüşünə sahib olan insanlar mövzuya fərqli yanaşırlar. Onlara "Biz bu cür baxırıq sənə bu cür bax" deyə bilmərik.

Qadın üçün istənilən halda bu ciddi stressdir və bu stresin öhdəsindən gəlməlidirlər. Elə qadınlar var ki, dərhal qərar verməyi üstün tuturlar. Mən psixoloq olaraq ani qərarlardan uzaq durmağı tövsiyə edərim, çünki insan emosional olub və yalnız şeylər edə bilər. Ən yaxşı variant əgər insan hiss edirsə ki, bu əslində o qəddərdə böyük problem deyil, heç kimi dinləməyib işi peşəkar psixoloqa buraxmalıdır. Bəzən psixoloqlar deyir ki, heç bir halda barışmaq söhbətlərini düşünməsinlər.

Kişilər unutmazın ki, xanımlar bunu beynində nə etsə də bağışlaya bilmir. Əgər belə bir şeyi qərar veriblərsə, addım atmağı düşünülərsə bilin ki xanımın bu fikrində həmişə bir yerdə qalacaq. Artıq o vəziyyətdən necə çıxacaq, nəyə çevirəcək, hansı duyğu ilə əvəzləyəcək onu biz öncədən bilmərik. Amma yenə də boşanmağa qərar verirsə tövsiyyə edərim ki, peşəkarla sağlam şəkildə bunu həyata keçirəsiniz. Lakin birlikdə qalmağı düşünürsəzse rəfiqə, ana, bacı olmamalıdır, çünki burada duyğular var. Yad, peşəkar insanla bu dövrü atmağı, sağlam davranmalı, bu vəziyyətdən çıxmağa kömək edən insandan addım atmağı tövsiyə edərim".

Sevilin Abbasova

Rezervasiyalarınızı erkən edərək daha sərfəli qiymətlərlə unudulmaz tətil yaşaya bilərsiniz. Erkən rezervasiya dövründə otellər endirim və üstünlüklər təklif etməklə müştəriləri cəlb edir.

Bəs, tətil üçün erkən rezervasiyanın hansı mənfi və müsbət tərəfləri var?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb. Rezervasiyanızı 3-6 ay öncədən etməyiniz məsləhətdir. Əvvəla istirahət mövsümündə məşhur turizm bölgələrindəki otellər tez dolur və qiymətlər qalxır. Həmçinin, erkən rezervasiya etdikdə, istirahət etdiyiniz məkanda yerinizə əvvəlcədən zəmanət verə və daha sərfəli qiymətlərlə yerləşdirmə seçimlərinizdən yararlanma bilərsiniz.

Bundan əlavə, otellər üçün erkən rezervasiyalar planlaşdırma asanlığını təmin edir. Doluluq nisbətlerini əvvəlcədən müəyyən edərək otellər tələb və təklif arasında daha yaxşı tarazlıq təmin edərək qiymətləri aşağı saxlaya bilər.

Yay tətili üçün ən azı 3-6 ay öncədən rezervasiya etməyiniz tövsiyə olunur. Məşhur tətil bölgələrində yer tapmaq və sərfəli qiymətlər əldə etmək şansınızı artırmaq üçün erkən rezervasiya etmək vacibdir. Tələbin yüksək olduğu məşhur tətil dövrlərində də qiymətlər daha yüksək olur.

Tətil rezervasiyasına dair bəzi məsləhətlər

Erkən rezervasiya endirimləri: Erkən rezervasiya etsəniz, bir çox səyahət agentlikləri, otellər və aviaşirkətlər endirimlər və ya kampaniyalar təklif edə bilər. Bu endirimlərdən yararlanmaq üçün tətilinizə aylar qalmış rezervasiya edin. Xüsusilə, məşhur tətil yerləri və ya məşğul səyahət dövrləri üçün erkən rezervasiya etmək daha sərfəli ola bilər.

Aşağı mövsüm: Tətil yerinizdə aşağı mövsüm dövrləri ümumiyyətlə turist sıxlığının və qiymətlərin aşağı olduğu vaxtlardır. Bu dövrlərdə rezervasiya etməklə daha sərfəli qiymətlər və daha çox seçim tapa bilərsiniz.

Son dəqiqə sövdələşmələri: Təcili bir tətil planınız varsa, son dəqiqə təkliflərindən yararlanma bilərsiniz. Səyahət şirkətləri və otellər boş otaqları doldurmaq üçün son dəqiqə endirimləri və ya paketlər təklif edə bilər. Bununla belə, bu seçimi edərkən unutmayın ki, rezervasiya etməzdən əvvəl yer tapmaq üçün heç bir zəmanət yoxdur və seçimlər məhdud ola bilər.

Həftə içi səyahət: Tətilinizi həftə içi tarixlər üçün sifariş etmək çox vaxt həftə sonlarından daha yaxşı qiymətlər təklif edə bilər. Həftə içi səyahət daha az turist və daha sakit bir tətil təcrübəsi təmin edir.

Tətil dövrləri xaricində: Tətil dövrlərində adətən tələbat artır və qiymətlər yüksəlir. Məsələn, Milad və ya Pasxa kimi bayramlar ətrafında tətil rezervasiyası daha bahalı ola bilər. Belə sıx dövrlərdən qaçaraq daha yaxşı qiymətlər və daha çox seçim tapmaq şansınızı artırma bilərsiniz.

Tətil rezervasiyası edərkən diqqət etməli olduğunuz bəzi məqamlar bunlardır: Yaxşı araşdırma aparın: İstirahət etməyi planlaşdırdığınız yerlə bağlı ətraflı araşdırma aparın. Kurortun iqlimi, görməli yerləri, meh-

"Bal ayı" üçün erkən rezervasiyanın üstün CƏHƏTLƏRİ

duğu üçün tələbat daha çox Türkiyə və Maldivədir.

Erkən rezervasiyadan yararlanmaq və aldanmamaq üçün müxtəlif tarixçəsi olan şirkətlərlə işləmək lazımdır. Məsləhətdir ki, Turizm Assosiasiyasının üzvü olan şirkətlərdən tur paketlər alınlar. Eyni zamanda tur paket əldə edərkən mütləq müqavilə imzalanmalı, tur paketinin şərtləri ilə tanış olmaq lazımdır.

Son zamanlar müştərilər tur paketlərini daha çox özləri sayıtlardan edir. Mən bunun tərəfdarı deyiləm. Çünki köklü turizm şirkətləri operativ olaraq müştərinə xaricə yollanandan geri dönməyə diqqətdə saxlayır. Hər hansı bir problem olarsa, turizm şirkətləri öz partnyorları ilə əlaqəyə keçir, müştəri məmnuniyyətini saxlamaq üçün müdxiyələr edir, öz qayğısını əsirgəmir. Ona görə turizm şirkətlərindən paket almaq məsləhətlidir".

Turizm eksperti Ceyhun Aşurov: "Dünyanın hər yerində "Bal ayı" üçün yeni evlənen cütlüklər müxtəlif ölkələrə səyahət edir. Bunun üçün ayrılmış yerlər yoxdur. Adətən, buna "Romantik turlar" deyirlər.

Bir sıra otellərdə "Bal ayı" üçün gəlmiş cütlüklərə xüsusi yanaşmalar olur və onlara hədiyyələr verir, ikramlar edirlər. Ənənəvi turizm ölkələrinin hər birində bu praktika var. Bunun ümumi turlardan fərqi odur ki, hədiyyələr nəzərdə tutulub. Bu hədiyyələr otellərin və turizm şirkətlərinin özləri tərəfindən qeyd olunur. Bəzən isə doğum günü olanlara müxtəlif jestlər edilir.

Gediləcək yerin öncədən rezerv olunması hər zaman daha uyğun qiymətə başa gəlir. Xüsusilə kəskin qiymət fərqi olarsa, burada şübhəli məqamlar ola bilər. İnsanlara tövsiyə olunur ki, tanımadıqları və araşdırmaqdaqları tur paketlərinə diqqətlə baxsınlar.

Hər bir ölkədə isə romantik turlar üçün müxtəlif istiqamətlər var. Bu Türkiyədə Kapadokya, Antalyanın bəzi otelləri və eləcə də turizm məkanlarıdır. İndi cütlüklər daha çox Maldiv və Şr- Lankaya üz tutur.

Qiymətlərin münasib olmasının əsas səbəblərindən biri əsasən öncədən rezerv marşrutun seçilməsi və qeyri-sezonda tur paketinin alınmasıdır. Çünki qeyri sezonda alınan tur paketləri sezonun pik vaxtından daha ucuz olur.

Azərbaycanda son zamanlar toydan sonra bal ayı turları çox məşhurdur. Ölkə seçimi isə cütlüklərin zövq və istəklərindən asılıdır".

Ayşən Vəli

manxanaları, fəaliyyətləri və digər imkanları haqqında məlumat əldə edin. Mümkünsə, əvvəlki tətil edənlərdən və ya yerli bələdçilərdən məsləhət alın.

Büdcənizi müəyyənədirin: Büdcənizi müəyyənədirin və xərclərinizi buna uyğun planlaşdırın. Münasib qiymətə mənzil seçimlərinizi, nəqliyyat, yemək və digər xərcləri nəzərdən keçirin.

Yerləşdirmə variantlarını müqayisə edin: Kurortda müxtəlif yerləşdirmə variantlarını (otel, kurort, mənzil və s.) müqayisə edin. Qiymətləri, yeri, şəraiti, müştəri rəylərini və digər amilləri nəzərə alaraq ən uyğun variantı seçin. Onlayn sifariş saytlarından istifadə edərək müxtəlif variantları müqayisə edə bilərsiniz.

Səyahət tarixlərinizi müəyyənədirin: Tətilinizi nə vaxt etmək istədiyinizə qərar verin və səyahət tarixlərinizi təyin edin. Tətil mövsümü, hava, hadisələr və digər amillər tarix seçiminizə təsir edə bilər.

Ləğv etmə və dəyişdirmə siyasətlərini yoxlayın: Rezervasiya etdiyiniz otelin və ya səyahət agentliyinin ləğv və dəyişiklik siyasətlərini diqqətlə oxuyun. Gözlənilməz hallar və ya planlarda dəyişikliklər zamanı rezervasiyanızı asanlıqla ləğv etmək və ya dəyişdirmək üçün çevikliyi təmin edən siyasətləri seçin.

Sığortanı nəzərdən keçirin: Tətil sığortası gözlənilməz hallara və ya ləğvlərə qarşı maliyyə müdafiəsini təmin edə bilər. Səyahət sığortası siyasətlərini və tətil rezervasiyanızı qoruyacaq sığorta variantını nəzərdən keçirin.

Müştəri rəylərini yoxlayın: Rezervasiya etməzdən əvvəl otel və ya yaşayış yeri haqqında müştəri rəylərini yoxlamaq vacibdir. Onlayn bron platformalarında və ya səyahət forumlarında digər istirahət edənlərin təcrübələrini oxuya bilərsiniz. Bu rəylər sizə yaşayışın keyfiyyəti, xidmət, təmizlik, yer və digər mühüm amillər haqqında fikir verə bilər.

Nəqliyyat tənzimləmələri edin: Tətil yerinə necə çatacağınızı planlaşdırın. Təyyarə, qatar, avtobus və ya şəxsi avtomobilinizlə səyahət edəcəksinizsə, nəqliyyat rezervasiyalarınızı əvvəlcədən etmək vacibdir. Nəqliyyat variantları və qiymətləri müqayisə edərək ən uyğun variantı seçin.

Tətil fəaliyyətini planlaşdırın: Tətil zamanı etmək istədiyiniz fəaliyyətləri əvvəlcədən planlaşdırın.

Erkən rezervasiya ilə otellər niyə ucuzdur?

Erkən rezervasiyanın otellərdə daha

ucuz qiymətlər təklif etməsinin bir neçə səbəbi var.

Tələb və təklif balansı: Tətil dövrlərində məşhur tətil bölgələrindəki otellər adətən tam doluluğa çatır. Erkən rezervasiya edənlər otellərin doluluq nisbətini artıraraq tələbi əvvəlcədən müəyyənədirirlər. Otellər tələbi əvvəlcədən bildikdə, daha yaxşı tələb-təklif balansına nail ola və qiymətləri aşağı saxlamaqla müştəriləri cəlb edə bilərlər.

Planlaşdırma asanlığı: Erkən rezervasiyalar otellər üçün planlaşdırma asanlığını təmin edir. Rezervasiyaların erkən edilməsi otellərə otaqların ayrılması, işçi heyətinin təşkili və digər əməliyyat ehtiyaclarını əvvəlcədən planlaşdırmağa imkan verir. Bu, otellərin xərclərə qənaət etməsini təmin edir və bu qənaət qiymətlərdə də əks oluna bilər.

Endirim və kampaniyalar: Tətil sənayesində erkən rezervasiya dövrü otellərin müştəriləri cəlb etmək üçün endirim və kampaniyalar təklif edə biləcəyi vaxtdır. Məsələn, ödəniş müəyyən bir tarixdə və ya əvvəlcədən müəyyən vaxta rezervasiya edilərsə, əlavə endirimlər tətbiq oluna bilər. Bu cür təşviqlər erkən rezervasiya edən müştərilər üçün daha sərfəli qiymətlər təklif edir.

Rəqabət üstünlüyü: Tətil sənayesi rəqabətli bir sahədir və otellər müştəriləri cəlb etmək üçün müxtəlif üstünlüklər təklif edir. Erkən rezervasiyalar otellərə müştəriləri digər rəqiblərdən əvvəl təmin etmək üstünlüyü verir. Buna görə də otellər erkən bronlaşdırma dövründə daha cəlbedici qiymətlər təklif etməyə potensial müştərilərin diqqətini cəlb etməyə çalışır.

Xarici turlar üzrə menecer Elnur Vəlizadə: "Erkən rezervasiya aylar öncədən planlaşdırılaraq, tətil rezervasiya edərək, ekonom tətil əldə etməyinizə imkan verən bir sistemdir.

Erkən rezervasiyanın üstün cəhətləri çoxdur. Birinci növbədə bu sayədə turistlər istədiyi oteldə, istəyi otaq tipinə uyğun yer tapmaq və rezervasiya etmək imkanı əldə edirlər. Qiymətlər də ilk çıxdığı müddətdə daha münasib olur. Sezonda yüksələn qiymətlər isə erkən rezervasiya etmiş müştərilərə heç bir təsir göstərmir".

"Qlobus Travel" in təsisçisi Eldəniz Səfərov: "Ümumiyyətlə qiymət olaraq Maldivdə bal ayı digərlərindən daha başa gəlir. Çünki burada həm yol uzaqdır, həm də otel qiymətləri daha bahadır.

Türkiyə isə qiymət olaraq insanları daha cəlb edir. Həmçinin dil məsələsində də Türkiyə daha əlverişlidir. Bununla yanaşı son zamanlar cütlüklər Misirə də çox üz tutur. Misir və Dohada qiymətlər çox münasibdir. Amma yay ərəfəsində bu ölkələr çox isti ol-

Ölkəmizdə həyata keçirilən inkişaf strategiyası bütün sahələrdə olduğu kimi gənclərdən də yan ötməyib. Ümumiyyətlə, dövlət tərəfindən həyata keçirilən gənclər siyasəti ölkə əhalisinin 60 faizdən çoxunu təşkil edən gənclərin hərtərəfli inkişafına, məşğulluq və təhsil səviyyəsinin yüksəldilməsinə, onların dünyagörüşünün, fiziki və mənəvi sağlamlığının artırılmasına hesablanıb. Azərbaycan hakimiyyəti gənclərin bilik və bacarıqlarının hərtərəfli formalaşmasını, ölkədə səriştəli kadr və mütəxəssis ordusunun yetişməsinə, bir sözlə, neft kapitalının insan kapitalına çevrilməsinə ən əsas prioritetlərdən biri olaraq elan edib. Uğurla aparılan gənclər siyasətinin müsbət nəticələri göz önündədir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Bu gün Azərbaycan gəncləri müstəqillik dövründə yaşayırlar. Bu, böyük xoşbəxtlikdir. Bu gün hər bir vətənpərvər azərbaycanlı haqlı olaraq fəxr edir ki, o, müstəqil Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır. Ölkəmizin hərtərəfli inkişafında gənclərimizin çox böyük rolu vardır. Gənclər müxtəlif sahələrdə çox uğurla fəaliyyət göstərirlər, ölkəmizin ümumi inkişafına böyük töhfə verirlər". Müstəqil dövlətimizin gəncləri ölkəmizin bütün sahələrində dəsti-xətti olan gənclərdir.

Onların öz bilik və bacarıqlarının, təbii potensialının effektiv reallaşdırılmasını, cəmiyyətdə layiqli yer tutmasını təmin edən şəraitin yaradılması məqsədilə dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş prioritetlər və həyata keçirilən tədbirlər gənclərin hərtərəfli inkişafına səbəb olub. Gənclərin dövlətin və cəmiyyətin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında iştirakının təmin edilməsi məqsədi ilə istənilən şərait yaradılıb. Bu gün son iyirmi il ərzində görülən işlərə baxsaq, yüksək intellektual bacarıqlara malik olan və ölkənin ictimai-siyasi həyatında aktiv şəkildə fəaliyyət göstərən gənclər ordusunun formalaşdığını görmüş olarıq. Hazırda gənclər dövlət idarəçiliyi, iqtisadiyyat, mədəniyyət, idman, ordu və digər sahələrdə uğurla çalışaraq, ölkəmizi şərəflə və yüksək səviyyədə təmsil edirlər. Qürurla demək olar ki, bu gün Azərbaycan gəncliyi üzərinə götürdüyü şərəfli vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlməyi bacarır.

Gənclik millətin gələcəyinin, inkişafının təməli daşdır. Millətin mövcudluğu üçün sağlam gənclik vacib şərtidir. "Siz Azərbaycanın bu günü və gələcəyisiniz. Sizin üzərinizə böyük vəzifə düşür, bu vəzifələr gələcəkdə daha da böyük olacaqdır, siz müstəqil Azərbaycanın XXI əsrdə yaradılarsınız, qurularsınız, inkişaf etdirənlərsiniz. Biz müstəqil Azərbaycanın taleyini gələcəkdə sizə etibar edəcəyik, sizə tapşıracağıq", - deyərək Azərbaycan Prezidenti bildirmişdir.

GƏNCLƏRƏ İNAM VƏ QAYGI

Əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət-gənclər siyasəti, sovet məkanında yaşadığımız illərə təsadüf edir. Belə ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev ötən əsrin 70-80-ci illərində Azərbaycan gənclərinin cəmiyyətin inkişafında rolunu artırmaq, ölkənin gələcək inkişafında iştirakını və məsuliyyətini yüksəltmək istiqamətində məqsədyönlü gənclər siyasətini həyata keçirib. Bu siyasətin davamı olaraq, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan müstəqillik dövründə gənclər siyasətinə önəm verərək, onların təşkilatlanmasına xüsusi diqqət ayırdı. Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması, ölkədə hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu prosesində gənclərin rolunun müstəsnalığı nəzərə alınaraq, vahid gənclər siyasəti hazırlanıb, həyata keçirildi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev gənclərin dövlətin və cəmiyyətin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında iştirakının təmin edilməsinə vacib məsələlərdən biri kimi elan etdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev gənclərin dövlətin və cəmiyyətin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında iştirakının təmin edilməsinə vacib məsələlərdən biri kimi elan edib. "Yalnız milli xarakter-

Gənclər siyasəti: gələcəyə atılan inamlı addım

li, düşüncəli gənclər müstəqil dövləti inkişaf etdirə və qoruya bilər", - deyərək Ulu Öndər Heydər Əliyev bildirmişdir. Hər zaman "Gənclər bizim gələcəyimizdir" ifadəsini xüsusi vurğu ilə səsləndirən Ulu Öndər Heydər Əliyev gənc nəslin ictimai-siyasi həyatda fəal iştirak etməyə həvəsləndirərək dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində gənclərə xüsusi önəm vermişdir. Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin yaradılması, müstəqil Azərbaycan gənclərinin ilk Ümumrespublika Forumunun keçirilməsi, dövlət proqramlarının qəbulu, "Dövlət-gənclər siyasəti haqqında" Fərman və geniş Fəaliyyət Proqramının təsdiq edilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyev gənclərə böyük qayğısı idi. 1997-ci ildə fevralın 2-nin Azərbaycan Gəncləri Günü elan edilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyev gənclərlə böyük qayğısının sübutu idi. Bütün bunlar gənclərin respublikanın ictimai-siyasi həyatında daha fəal iştirakına şərait yaratmaq, yanaşı, dövlət orqanlarının diqqətini gəncliyin problemlərinin həllinə yönəldilməsi baxımından da olduqca əhəmiyyətli idi.

"HƏR BİR İNSANIN GÜCÜ, ƏLBƏTTƏ Kİ, ONUN BİLİYİNDƏN ASILIDIR"

Bu gün Prezident İlham Əliyev Ulu Öndər Heydər Əliyev gənclər siyasətinə sadiqliyini öz qərarları ilə təsdiq edir. Gənclərin mənəvi inkişafı, vətənpərvərlik tərbiyəsi, xarici ölkələrdə təhsilli, sosial müdafiəyə ehtiyacı olanların problemlərinin həlli istiqamətində görülən işlər, gənclər təşkilatlarının formalaşması və inkişafı üçün yaradılan şərait və imkan böyük diqqətin nəticəsidir. Dövlət başçısının gənclərin xaricdə təhsil almalarına dəstək verən "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsil üzrə Dövlət Proqramı" bütün təbəqədən olan gənclərin xaricdə təhsilə geniş imkanlar açmış oldu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan gəncliyinin savadına, bacarığına və gələcəyinə böyük inam bəsləyir: "...Hər bir insanın gücü, əlbəttə ki, onun biliyindən asılıdır. Ona görə mən əminəm, gənclərimiz bunu yaxşı başa düşürlər ki, yaxşı bilik almaq, yaxşı savad almaq və istənilən sahədə peşəkar olmaq hər bir gəncin, hər bir insanın həyatda yaxşı yer tutmasına gətirib çıxaracaqdır".

Eyni zamanda, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2007-ci ilin ölkədə "Gənclər ili" elan olunması da Azərbaycan gənclərinin ölkənin ictimai-siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında fəal iştirakı, sosial problemlərinin həlli və hüquqlarının müdafiəsinin təmin edilməsi, gənclər siyasətinin bütün istiqamətləri üzrə müvafiq dövlət proqramının sərəməli həyata keçirilməsi istiqamətində əhəmiyyətli oldu. Həyata keçirilən tədbirlər, islahatlar, dövlət proqramları əsasında deyərək

bilərik ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev gənclərə qayğısı indi yeni mərhələyə qədəm qoyub. Ölkəmizdə gənc nəslin problemlərinin həlli, onların cəmiyyət həyatında layiqli təbəqə kimi iştirakının təmin olunması, milli adət-ənənələrə, saf dəyərlərə bağlılığı üçün dövlət səviyyəsində bütün zəruri tədbirlər həyata keçirilir.

Müasir dövrdə elmin və texnologiyanın sürətli inkişafı Azərbaycan dövlətinin gənclərlə bağlı zamanın tələblərinə uyğun siyasət yürütməsini zəruri edib. Bu zərurəti nəzərə alan dövlətimizin başçısı gənclərin intellektual, fiziki və mənəvi inkişafını, ölkənin sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəal iştirakını təmin etmək məqsədilə "2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin İnkişaf Strategiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Daha sonra Prezident İlham Əliyev gənclərimizin dini ekstremizm, separatizm, beynəlxalq terrorizm kimi təhlükəli, zərərli təsirinə düşməsinin qarşısını alan yeni iş metodlarının tətbiqi zərurəti ilə əlaqədar "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə" Dövlət Proqramının təsdiq olunmasına dair Sərəncamı gənclərlə bağlı bütün məsələlərin geniş əhatə olunduğu mühüm Sənəd Azərbaycan gənclər siyasətinin daha səmərəli həyata keçirilməsinə geniş imkanlar açmış oldu. Cəmiyyətin bütün sahələrində gənclərin fəal iştirakına şərait yaradılıb, onların yaradıcı və innovativ potensialının üzə çıxarılmasını dəstəkləmək, gənc nəslin sağlamlığını qorumaq, gənclərin təhsil və məşğulluq məsələlərinə diqqət artır.

2013-cü ildə ölkədə ilk dəfə "Gənclər üçün Prezident Mükafatı" təsis olundu, Azərbaycan gənclərinin İnkişaf Strategiyası təsdiqləndi. Bütün bunlarla yanaşı, ölkəmizdə könüllülük hərəkatı inkişaf edib. Son illər ölkəmizdə həyata keçirilən beynəlxalq və qitə miqyaslı tədbirlərdə, o cümlədən, idman yarışlarında gənclərin könüllülər qrupunda təmsil olunması vətənpərvər, milli köklərə bağlı, müasir dünyagörüşlü, şəxsi keyfiyyətləri yüksək olan vətəndaş kimi formalaşmasını özündə təcəssüm etdirir. Könüllülük fəaliyyəti gənclərdə faydalı əmək və həmrəylik kimi dəyərlər aşılamış olur. 2020-ci il Azərbaycan Respublikasında dövlət başçısının Sərəncamı ilə "Könüllülər İli" elan edildi. Bu Sərəncam gənclərin fərdi inkişafına təkan vermək, onlarda sosial məsuliyyət hissini artırmaq, gəncliyin potensialından xalqın rifahı və ölkəmizin dayanıqlı inkişafı üçün səmərəli istifadə etmək məqsədi daşıyırdı. Könüllülük insanları vahid niyyət ətrafında birləşdirən, vətəndaş, cəmiyyət və dövlətin birgə fəaliyyətinin ən uğurlu formatıdır. Könüllülük həm də vətənpərvərlik məktəbi, öz xalqına, dövlətinə, milli-mənəvi dəyərlərə bağlılıq və xidmət örnəyidir. Öz iradəsi və sərbəst seçimi əsasında, əvəzi ödənilməyən ictimai faydalı fəaliyyəti həyata keçirən könüllülük fə-

aliyyətinin əsasında, cəmiyyət naminə təmənasız işlərin görülməsi dayanır. Ölkəmizdə könüllülük fəaliyyəti üçün hər cür şərait yaradılıb, bu istiqamətdə zəruri hüquqi baza mövcuddur. Bu fəaliyyətin təşviqi məqsədilə dövlətimiz tərəfindən zəruri addımlar atılıb, normativ-hüquqi baza təkmilləşdirilmiş, dövlət dəstəyi mexanizmləri formalaşdırılmışdır. "Azərbaycanda könüllülər hərəkatı geniş vüsət almışdır. Mən bunu çox alqışlayıram" - deyərək Prezident bildirib: "Könüllülər hərəkatının xüsusi əhəmiyyəti var. Bu, cəmiyyətdə xeyirxahlıq, yeni davranış qaydalarını təbliğ edir və təsadüfi deyil ki, bu sahədə gənclər öz rolunu oynayır. Könüllülər hərəkatı "ASAN xidmət"dən başladı və "ASAN xidmət"də işləyənlərin mütləq əksəriyyəti gənclərdir".

"AZƏRBAYCANDA VƏTƏNPƏRVƏR, GÜCLÜ, MILLİ RUHDA TƏRBIYƏ ALMIŞ GƏNC NƏSİL YETİŞİB"

Dövlətin gənclərə göstərdiyi diqqət və qayğı, həm də gənclərin üzərinə böyük məsuliyyət qoyur. Cənab İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, "Hər bir gənc bilməlidir ki, bizim hamımızın əsas vəzifəsi dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirməkdir, onu qorumaqdır". Bu gün Azərbaycan gəncləri qürurludur. Üzərinə düşən ən böyük məsuliyyəti dərk edərək işğal altında olan torpaqlarımızı qanı, canı bahasına azad etdi. Hər yerdən olduğu kimi gənclərimizin səsi müharibə bölgələrindən də eşidildi. Minlərlə gəncimiz vətən torpaqlarının azadlığı uğrunda şəhid oldu. Son damla qanlarına qədər qəhrəmancasına vuruşdular. Budur, Azərbaycan gəncləri. Sağlam düşüncəli, qəhrəman, igid, cəsur Azərbaycan gəncliyi ilə qürur duyuruq. 44 gün davam edən Vətən müharibəsində qəhrəmanlıq göstərən vətən oğulların şücaəti, mücəddələsi milyonlarla insanlara qələbə sevincini yaşatdı. Bu qələbədə minlərlə azərbaycanlı gəncin payı var. Xalqımızın qüdrətinin və milli qürurumuzun təntənəsinə çevrilən bu tarixi gündə gənclərimiz nəyə qadir olduqlarını göstərə bildilər. Azərbaycanın qələbə sorağı dünyaya yayıldı. Bu gün müstəqil Azərbaycan dövlətinin gəncləri vətənpərvər gənclərdir. Vətənpərvər ruhda tərbiyə almış Azərbaycan gəncləri hər qarış torpağın müdafiəsində dayandı. Gənclərin Vətən müharibəsi başlayanda könüllü olaraq orduya yazılması, vətən torpaqlarının müdafiəsinə qalxması vahid niyyət ətrafında birləşən gənclərimizin əzmkarlığını, vətənə sevgisini bir daha göstərmiş oldu. "Mən çox şadam ki, son illər ərzində Azərbaycanda vətənpərvər, güclü, milli ruhda tərbiyə almış gənc nəsil yetişib", - deyərək Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib.

Bəli, Azərbaycan tarixi ədaləti bərpa etdi. Azərbaycan Respublikasının dövlətçilik rəmzləri sırasında yer alan Dövlət Bayrağını hər şeydən uca tutan gənclərimiz qürur mənəyimiz, and yerimiz olan Bayrağımız qarşısında baş əyərək müqəddəs varlıq kimi ona and içdilər. Bu Azərbaycan Ordusunun, gəncinin sahib olduğu gücə, bayrağımıza olan dərin məhəbbətindən və sədaqətindən qaynaqlandı. Torpaq yolunda şəhid olan Azərbaycanın igid oğullarının qəlbimizdə abidələri ucalıb. Vətən savaşında şücaət göstərərək düşməne dönməzliyini sübut edərək vətən qarşısında öz borclarını vermiş oldular. "Biz azad ölkədə yaşayırıq, sabitlik olan ölkədə yaşayırıq, özünə güvənən ölkədə yaşayırıq. Biz haqlı olaraq fəxr edirik ki, Azərbaycan vətəndaşlarıyıq və gənclər həm öz gələcək həyatını düzgün müəyyən etmək üçün və eyni zamanda, dövlətə maksimum xeyir vermək üçün fəal olmalıdırlar. Mən bu sözləri deməklə, eyni zamanda, Azərbaycan gənclərinə həm ürək sözlərimi deyirəm, həm də təşəkkür sözlümü deyirəm. Çünki bir çox hallarda, xüsusilə Vətən müharibəsində gənclərin rolu həlledici olmuşdur və biz haqlı olaraq gənclərimizlə fəxr edə bilərik", - deyərək Prezident bildirib.

Zümrüd BAYRAMOVA

ŞƏRH + ANALİTİK

Borrel rusiyalı tarixçinin hədəfində

Oleq Kuznetsov: "Cozep Borrelin Cənubi Qafqaz regionundakı situasiyaya yönəlik mövqeyi birtərəfli və qərəzli, həm də qeyri-adekvatdır"

Rusiyalı tarixçi və qafqazşünası, tarix elmləri namizədi Oleq Kuznetsov Al-nin anti-Azərbaycan xarakterli münasibətinə, Ermənistanın qeyri-adekvat davranışlarına və ən əsası, Cozep Borrelin qəsdli-qərəzinə özünəməxsus fikir sərgiləyib.

"Ermənistanın dörd qonşusundan yalnız biri - Türkiyə ilə sərhəd məsələsi tənzimlənib, Azərbaycan və Gürcüstanla isə..."

Caucasian_bureau teleqram kanalı Oleq Kuznetsovun münasibətinə istinad edərək qeyd edib:

"Cozep Borrelin Cənubi Qafqaz regionundakı situasiyaya yönəlik mövqeyi birtərəfli və qərəzli, həm də qeyri-adekvatdır". Kuznetsov bildirib ki, Borrelin "Ermənistanın

ərazi bütövlüyü" barədə "əsaslandırılmaları" heç bir məntiqə sığmır. Belə ki, bu sual nəinki müəyyən olunmayıb, hətta tənzimlənməyib. Rusiyalı tarixçi fikirlərini belə əsaslandıraraq bildirib ki, Ermənistanın dörd qonşusundan yalnız biri ilə - Türkiyə ilə sərhəd məsələsi tənzimlənib və bu

tənzimlənmə 1921-ci ilin Qars müqaviləsində öz təsdiqini tapıb. "Digər iki dövlətlə - Azərbaycan və Gürcüstanla bağlı Ermənistan onilliklər boyu, davamlı şəkildə ərazi iddiaları irəli sürüb. Onların heç biri ilə sərhəd xətləri qeydə alınmayıb, ona görə də belə nəticə hasil etmək olar ki, Ermənistanın özünün də ərazi bütövlüyü qeyri-müəyyəndir, yəni tənzimlənməyib", - Kuznetsov vurğulayıb.

"Borrelin yerinə olsaydım, mən heç vaxt Azərbaycanla təhdid dilində danışmazdım, əksinə, hərtərəfli olaraq Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın ölkə konstitusiyasında aparacağı islahatlar təşəbbüsünü dəstəkləyirdim"

"Cənab Borrelin yerinə olsaydım, mən heç vaxt Azərbaycanla təhdid dilində danışmazdım, əksi-

nə, hərtərəfli olaraq Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın ölkə konstitusiyasında aparacağı islahatlar təşəbbüsünü dəstəkləyirdim", - deyən qafqazşünas alim əlavə edib ki, məhz bu təşəbbüs Ermənistanın bir sıra qüvvələrinin Qarabağa iddiaları səs-küylərinə son qoya və artıq sivil qaydalarla idarə ediləcək dördüncü respublikanın yaradılmasına səbəblər, imkanlar yarada bilər.

Afət Tahirqızı

"Sertifikatlaşdırma təhsilimizə nə qazandıracaq?"

MÜNASİBƏT

"Müəllimlərin sertifikatlaşdırılması prosesi xalq dilində desək, müəllimlərin sertifikatlaşdırılması təhsil sahəsində atılan ən vacib və ən müsbət addımlardan biridir". Bu sözləri SiA-ya açıqlamasında təhsil eksperti Elmin Nurizadə deyib. O, bildirib ki, sertifikatlaşdırma bütün sahələrdə, xüsusilə təhsil sahəsində öz əksini tapmalıdır: "Çünki müasir təhsil sürətlə inkişaf edir. IT texnologiyasından sonra ikinci, üçüncü pillələrdə inkişaf edən sahələrdən biri də təhsildir. Klassik mexanizmlər, məzmunlar var ki, həmişə yerində qalır, amma forma, məzmun baxımından dəyişən təhsil də var. Bu istiqamətdə müəllimlərin nə dərəcədə inkişaf etdiyini bilməkdən ötrü sertifikatlaşdırma önəmlidir. Müəllimlərin cəmiyyət üçün faydalılığını, yetişdirdiyi şagirdlərə

müsbət təsir etmək dərəcəsini bilmək üçün sertifikatlaşdırma vacibdir. Nə yaxşı ki, biz buna başladığımız. Əsas odur ki, sertifikatlaşdırma başlamışıq. Bu proses asan deyil, təşkilati, psixoloji məsələləri var. İki ilə yalnız ibtidai sinif müəllimlərinin bir hissəsini sertifikatlaşdırmaq kifayətlənə bilməyəcək. Müəyyən narahatlıqlar oldu. Müəllimlərin sertifikatlaşdırılmasında suallar MIQ-lə müqayisədə daha sadədir. Bunu MIQ-dən keçən 10 müəllimin 9-u deyir. Onlarla söhbətdə fikirlərini almışam. Sertifikatlaşdırmanın əsas məzmununu ondan iba-

rət idi ki, müəllim öz predmetinin ibtidai bazasını bilir, yoxsa yox? Reallıq göstərdi ki, bəzi müəllimlər, təəssüf ki, ibtidai səviyyəni belə bilmirlər. Bunun üçün də dövlət onlara ikinci şans yaratdı. Sertifikatlaşdırma prosesindən keçən, yəni 31 baldan aşağı nəticə göstərən müəllimlər üçün ikinci il yenidən imtahan vermək şansı yaradıldı".

"763 nəfər müəllim ikinci şansdan kəsildi və onlarla olan əmək müqaviləsinə xitam verildi. Bakı məktəblərində kəsilən müəllimlərdən 70-ə qədər məktəblərdə müxtəlif işlərlə təmin olundular. Məktəb öz müəllimini tərk etmədi. Sertifikatlaşdırma prosesində 60 sual verilir. Bu sualların 31-nə cavab verən müəllim həm imtahandan keçir, həm də maaşına 10% əlavələr gəlir. 51-dən yuxarı cavab verən müəllim isə 35% artım əldə edir. Təhsilimiz adına son illərdə atılan ən müsbət addımlardan olan sertifikatlaşdırma qorxmaqdan, ondan daha yaxşı yararlanmaq lazımdır"- deyir E.Nurizadə əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Elcin Bayramlı

Xalqa xəyanət siyasəti

Dövlət maraqlarına və xalqın mənafeyinə zidd fəaliyyət göstərmək müxalifətçilik deyil, satqınlıq, vətən xainliyi və xalqa düşmənçilikdir

Azərbaycanda sərbəst toplaşmaq, azad düşünmək, söz və mətbuat azadlığı, informasiya fəaliyyəti ilə məşğul olmaq - bunların hamısı Azərbaycanın konstitusiyası normalarıdır. Bu institutların fəaliyyəti üçün Azərbaycanda hər cür şərait yaradılıb və Azərbaycanın demokratik dövlət quruculuğu prosesinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Lakin bundan sui-istifadə etməyə çalışan radikal qüvvələr informasiya məkanında insanları yanlış məlumatlarla təchiz etməyə çalışırlar.

Bunlar xarici qüvvələrdən aldığı tapşırıqla ölkədə ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa yönəlik hərəkətlər edir. Azərbaycanda az qala hamı bilir ki, hansı qüvvələr, hansı şəbəkələr haradan idarə olunur, maliyyələri hansı ölkədən gəlir.

Ümumiyyətlə götürdükdə, beynəlxalq təşkilatların hər hansı bir ölkədəki ictimai təşkilatlara yardım göstərməsi yaxşı hal sayıla bilər - bir şərtlə ki, bu yardım humanist xarakter daşımalı, ölkənin və xalqın mənafeyinə zidd olmamalıdır.

Maraqlı orasıdır ki, nədənsə Qərb dairələri Azərbaycanda yalnız radikal qurumlara yardım edirlər. Bu ölkədə çox sayda fərqli siyasi xətti olan partiya və təşkilatlar var. Lakin ağalar köhnə qullarından bərk yapışıblar. Çünki belə artistlər bir də ələ düşməz.

Bu dəstəyin əsas səbəbi odur ki, radikallar pul və hakimiyyət naminə hər şeyi satmağa razıdırlar. Məsələ bundadır ki, bu qüvvələr özlərinin şəxsi maraqları naminə dövlətin, millətin maraqlarını qurban verməyə hazırdır.

Azərbaycan müxalifəti, məhz radikal müxalifətin əməlləri nəticəsində dağılmış bir vəziyyətdədir. Bu duruma başqaları ilə bərabər özləri də düşüblər. Buna görə də həmin qüvvələr nəyin bahasına olursa-olsun, varlığını qorumağa çalışırlar.

Uzun müddətdir həyata keçməyən hakimiyyət arzularını dəfn edən siyasətçilər heç olmasa, bu yolla xarici ağaların diqqət mərkəzinə gələcəklərini düşünürlər. Qərbdən gələn maliyyə ilə şad-xürrəm yaşayan bu siyasi artistləri heç də xalqın sosial vəziyyəti, ölkənin iqtisadi inkişafı, hərbi-siyasi qüdrəti düşündürmür, yalnız özlərinin daha çox qrant qoparıb komfort içində yaşamaqları düşündürür.

Bu adamların Azərbaycanın milli maraqları ilə heç bir bağlılığı yoxdur. Bunlar üçün xalqın maraqları yox, öz şəxsi maraqları əsasdır. Onların bu mövqeyi isə Azərbaycanı istəməyən düşmən qüvvələrin, anti-Azərbaycan şəbəkənin maraqları ilə tam olaraq üst-üstə düşür.

Ermənistan və onun havadarları olan ABŞ və Fransanın təxribatlarına qarşı bir iş görüldə ölkədə gündəmi dəyişdirməkdə, hakimiyyətin başını lüzumsuz işlərlə qatmağa çalışmaqda məqsəd aydındır.

Məsələn, nə vaxt ki Ermənistanla danışıqlarda kritik məqam yarananda və ya sərhəddə qarşıdurma yarananda o saat bəzi "amerikanski" müxalifət təşkilatları, "yevropeyski" bloggerlər əllərindəki media və sosial şəbəkələrlə birgə düşürlər ortalığa və başlayırlar ordumuza, dövlətimizə şər-böhtan atmağa. Hətta ölkəmizi işğalçı, təcavüzkar adlandırmağa qədər gedirlər. Bu artıq müxalifətçilik deyil, konkret olaraq vətənə, xalqa xəyanətdir.

Ya da "beynəlxalq təşkilatlar" Azərbaycana hansısa məsələdə nəyisə qəbul etdirmək lazım gələndə, xaricdən verilən tapşırıqla xarici maliyyəyə bağlı təşkilatlar və media diversantları bir hängamə çıxarırlar ki, gəl görəsən.

Uzun müddət böyük təbliğat apardıqları bir halda meydana 2-3 min nəfər də çıxara bilməyən bu qüvvələr arxalarında xalq dəstəyi olmadığını yaxşı başa düşürlər. Buna görə də, xalqa yox, xarici mərkəzlərə arxalanırlar.

Bu adamlar dinəndə milli mənafedən filandan danışırlar. Amma hələ anlamırlar ki, siyasi müxalifət dövlətə qarşı yox, hakimiyyətlə mübarizə apara bilər. Ümummilli maraqlara, dövlət mənafələrinə qarşı çıxa bilməz. Hakimiyyət və dövlət tamam fərqli anlayışlardır.

Dövlətimizin və xalqımızın mənafeyinə zidd olan hərəkətlərdə bulunmaq xəyanətdir - milli mənafələrin əksinə olaraq müharibə şəraitində yaşayan bir ölkədə daxili qarşıdurmalar yaratmaq cəhdinə başqa nə ad vermək olar ki? Şübhə yoxdur ki, Azərbaycan xalqı bu adamları yaxşı tanıdığı, mahiyyətini bildiyi üçün heç zaman onların səsinə səs verməyəcək.

Mədəkiçiltmə, yoxsa mədəkəsmə?

Həkim Aytən İsmayilzadə: "İnsan bircə hüceyrə yarada bilmədiyi halda, o boyda vacib orqanı kəsdirib atır"

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Tibb sahəsində son illər ən çox tələbat olan əməliyyatlardan biri də mədəkiçiltmə əməliyyatlarıdır. Bu, pəhriz və idman ilə çəki azalda bilməyənlərin və yaxud idmana, pəhrizə iradəsi olmayanların seçdiyi yoldur. Mədə əməliyyatı ümumilikdə mədə həcmi azaltmaqla xəstənin daha az qida ilə toxluq hiss etməsinə imkan verən bir üsuldur. Bu əməliyyatda mədənin müəyyən hissəsi, daha dəqiq desək, ən çox uzanan və genişlənən, dolayısı ilə iştahı idarə edən hissə cərrahi yolla kəsilərək çıxarılır və boru şəkilli kiçik bir mədə qalır. Saxlanan mədə ölçüsünü təxminən banan böyüklüyündə təsəvvür edə bilərsiniz.

Piylənmə, müasir dövrdə inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin ən vacib sağlamlıq problemləri arasında liderlik edir. Köklük bəşəriyyətin probleminə çevrilib desək, daha doğru olar. Piylənmə bədən yağ kütləsinin yağsız kütləyə nisbətə həddindən artıq artması və nəticədə boy uzunluğuna görə bədən ağırlığının normaldan artıq olmasıdır.

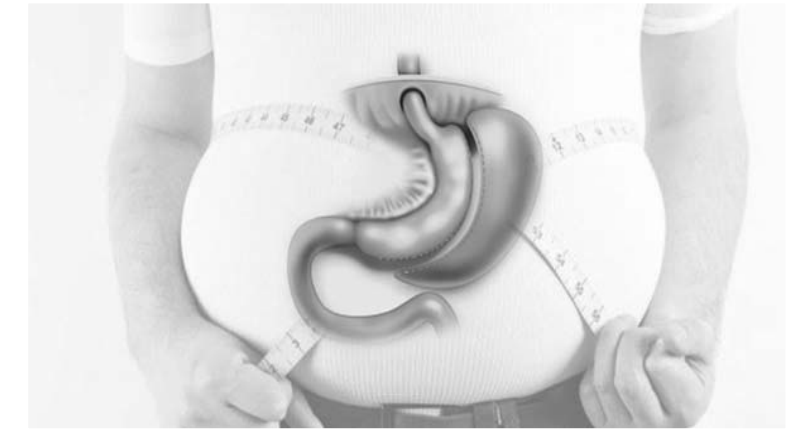
İndi dünyada 1 milyardan çox insan artıq çəkidi və ya piylənmədən əziyyət çəkir. Bu insanların 650 milyonu böyüklər, 340 milyonu gənclər, 39 milyonu isə uşaqlardır. Hər 7 kişidən 1-i və hər 5 qadınlardan biri piylənmə ilə mübarizə aparır. Dünya Piylənmə Federasiyasının açıqladığı məlumatlara görə 2035-ci ildə piylənmə ilə mübarizə aparacaq insanların sayının 4 milyard keçəcəyi gözlənilir. 2020-ci ilə nisbətən 2035-ci ilə qədər artıq çəki probleminə uşaq və gənclərin nisbətinin iki dəfə artacağı, bu göstəricinin 18 yaşa qədər oğlanlar üçün 100 faiz, qızlar üçün isə 125 faiz artacağı gözlənilir.

Qeyri-düzgün qidalanma, oturaq həyat kimi faktorlardan qaynaqlanan piylənmə problemi öz arealını böyütdükcə mədəkiçiltmə əməliyyatına müraciət edənlərin sayı da artır. Azərbaycanda qadınların təxminən üçdə birində artıq çəki və piylənmə müşahidə olunur. İndiyədək aparılan tədqiqatların nəticələrinə görə, artıq çəki və piylənmə

Azərbaycan əhalisi arasında rast gəlinən ən böyük problemdir. Piylənmə həm kişilər, həm qadınlar arasında daha çox yayılıb. Piylənməyə əsas səbəb kimi hərəkətsizlik göstərilir. Kişilər arasında daim idmanla məşğul olanların göstəriciləri 8 faiz təşkil edirsə, qadınlar arasında bu göstərici cəmi 4 faizdir. Bu isə çox aşağı göstəricidir.

Tanınmış pediatri Aytən İsmayilzadə bu problemlə əlaqədar bu günlərdə öz facebook səhifəsində çağırış etdi. Həkim yazır ki, bu problem insanların zehni ilə əlaqəlidir: "Xanımlar, dəyərinizi bilin. Yeyib-içib, kökəlib, sonra da bıçağı verirsiniz cərraha ki, "al, mənim mədəmi kəs tulla, al, bu da üstündə neçə min pul". Pulu veririk ki, mədəmizi kəsdirib özümüzü yarımcan edək. İndi kimlərsə fikir bildirə bilər ki, "mən yarımcan filan deyiləm, əlləri qızıl doktorum məni fit qız eləyib". Elə deyil. Bu, cahillikdən başqa şey deyil".

Həkim bildirir ki, mədəkiçiltmə əməliyyatı etdirmək intihara bərabərdir: "Öz kefindən sağlamlığa cavabdeh olan bir yerimizi kəsdirib tullamaq... Siz elə başa düşürsünüz ki, problem mədənin böyük olmasıdır ki, bədən kökəlib? Xeyr. Problem bizim zehnimizdədir. Hər nədən ötrü, əsəbdən, zövqdən və s. ötrü yemək... O zehinlə ki, özümüzü kiçik görürük. Heç bircə hüceyrə yarada bilmədiyimiz halda o boyda

istədiyiniz kimi zədə verərək düzəltməyə ixtiyarınız yoxdur. Biz bizə məxsus deyilik. Biz özümüzü yaratmadıq. Necə ki, bir ana uşağının barmağına iynə batsın istəməz, o cür də özünü zədələməz. Qoruyucu və sevrək!"

Aytən İsmayilzadə yazır ki, mədə bir orqan olaraq, sadəcə, yemək kisəsi deyil ki, dibi kəsilib tikilsin: "Mədənin hissələri bir-birini təkrar etmir və hər tərəfi müəyyən hormon maddələr buraxır. Mədənin cismi, dibi, girişi, çıxışı, ayrılıqları

Həkim bu problemlə bağlı əlaqədar nazirliyin susqun qalmasına etiraz edir: "Heç bir səhiyyə sistemindən insan isə çıxıb "dur" demir. Belə işlərə görə o cür həkimlərə, ümumiyyətlə, əməliyyat etməyi qadağan etməlidirlər. Lakin bu bugünkü dünyada mümkün deyil. Bu əməliyyatı icra edənlər deyər bilər ki, artıq çəki, dizlər, ürək, təzyiq, şəkər və s. Yəni bu problemlərə gətirir. Tamam. Artıq çəki özü bir problemdir. Ancaq pozulmuş sistemin nəticəsi olaraq bir problemdir. Məgər mədə kəsiləndə pozulmuş sistem qaydaya düşür? Lap da pisləşirmir? Mədə kəsiləndə, bir çox minerallar sorula bilmir, zülal yaxşı həzm olmur, kimdəsə öyümə-qusma olur, insan normal həcmdə qidalana bilmir. Bu günə qədər olan orqanizm isə əvvəlki kimi tələb edir. Balans pozulması dərinləşir. Ruhun qocalması sürətlənir. Bu gedişlə hər cür xəstəliyin sürətlənməsi gözlənilir. Bədən iflas edir."

Həkimin sözlərinə görə, insanların bir-birinin eynisi olmağa məcbur hiss etməsi, mədəkiçiltmə ilə bağlı problem yaşayanların bunu ictimailəşdirməməsi bu əməliyyat bazarını çiçəkləndirir: "Hər kəsin ki vicdanı varsa, toppuş xanımları şikəst etməsin. Hər kəs ki bu işdə peşman olubsa, ətrafına bunu bildirsin. Video çəkib paylaşsın. Heç kim heç kimin eynisi olmalı deyil. Həyatımızın hər dövründə də eyni olmalı deyilik. Buna məcbur deyilik. Bizi buna məcbur edən yenə zehnimizdir. Sosial şəbəkələrdən, ətrafdan hərənin bir daş atdığı zehnimiz. Peşman olan xanımlar bunu bir xəstəlik üçün etdiyinə özünü inandırsın. Özümüzü buna inandırmaq ki, ruhumuz bizdən əvəz çıxmasın. Ola bilər bu dediklərim kimlərisə demotivə edər, həyat davam edir, özünüzdən üzr istəyin və ola biləcək ən gözəl şəkildə bədənizi qorumağa, sağlam tutmağa davam edin. Bunları ona görə deyirəm ki, bu yola getmək istəyən xanımlar bir daha düşünsün, doğru yol seçsünlər. Yeyəndə də, yeməyəndə də özümü zərər vurmamalıyıq".

Lalə Mehralı

v a - cib orqanı tike-pərə edib atırıq zibilə? Niyə? Az yeyək deyəmi? Bəs dəyərimi? Az yeyək deyə, sadəcə az yeyib arıqlayaq deyə bu cür nizamlı balans pozmaq olarmı? Günah deyilmə? Əbətə günahdır! Bunu edəndə, etdirəndə də günahdır. Mən sizinlə tam səmimiyyəmlə, xanımlar, dəyərinizi bilin. Fiziki bədəniniz ruhunuz evidir. Onu düzgün bəsləyin. Onu

fərqlidir. Bağırsağ təkrarlana bilər, onun kəsilib tikilməsi ilə mədə bir deyil. Əməliyyatın adı isə "mədəkiçiltmə" yox, "mədəkəsilmə" olmalıdır. Çünki sadəcə, mədə kiçilmir, mədə kəsilərək dəyişir və bu dəyişən orqan artıq mədə olmur. Biz mədəmizi ancaq onu və özümüzü qorumaq məqsədilə kəsdirə bilərik. Məsələn, mədə xərcəngi zamanı. Öz görünüşümüzdə görə deyil. Deyək ki, bəzi insanların başa düşdük, xanımdır, başa düşür bu hissəsini, ancaq görünmə axtarır. Bəs öz xalqıma xas toppuş qızların da mədəsini kəsməyə əlini buladığına həkimlərə nə deməli? Bu ki faciədir! Buna aid instaqramda çoxsayda reklam şəkilləri var. Öncə və sonrası çox da fərqlənməyən şəkillər. Sadəcə, dəhşətdir".

"Sosial şəbəkə, yoxsa sosial təhlükə..."

EKSPERTDƏN VACİB AÇIQLAMA

yıb. Eyni zamanda bununla bağlı Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları var. O cümlədən "Media Haqqında" Qanunda da sosial şəbəkə fəaliyyətləri ilə bağlı məsələlər var. Sosial şəbəkələr və bloggerlik fəaliyyətində hüquqa və əxlaqa zidd davranışlar belə qənaətdə qəlməyə əsas verir ki, Azərbaycanda da sosial şəbəkələrin fəaliyyətini tənzimləyən qanun qəbul oluna bilər. Əgər fəaliyyət varsa orada qanun olmalıdır. Güman edərəm ki, bununla bağlı Azərbaycanda qanunvericilik bazası təkmilləşəcək yaxud ayrıca bir qanun qəbul olunacaq".

"Bu gün yeni bir realıqda yaşayırıq. İnternet əsri, rəqəmsal cəmiyyət əsrində sosial şəbəkələrin fəal istifadəsi təbiidir və başadüşüləndir". Bu barədə SİA-ya açıqlamasında sosioloq Üzeyir Şəfiyev deyib.

Onun sözlərinə görə, sosial şəbəkələrin hansı məqsədlərlə istifadə olunması məsələsi diqqətdə saxlanmalıdır: "Məsələn bu dəqiqə daha çox populyar olan "TikTok" sosial şəbəkəsidir. Bu şəbəkə Çində ərsəyə gəlib. Buna baxmayaraq "Çin TikToku" ixrac edilən variantından istifadə etmir, öz ölkəsi üçün xüsusi versiya yaradıb. Bunun Çində istifadə edilməsinə səbəb faydası olduğu kimi zərərlerinin də olmasıdır. Məsələn Çində uşaqlar bu şəbəkədən ümumiyyətlə istifadə edə bilməz, böyüklər isə gecə saat 22:00-dan səhər saat 08:00-a qədər istifadə edə bilməzlər".

Sosioloq bildirib ki, sosial şəbəkə vahidləri həm də sari informasiyalar yayır: "Bu şəbəkələrdə əxlaqa, hüquqa zidd informasiyalar yayılır. Həm də qadağan olunmuş məhsulların satışı, zərərli vərdişlərin təbliği bu sosial şəbəkə vasitələrində olduğu üçün bir sıra Avropa ölkələri buna qarşı tədbirlər görür. Bizdə də bununla bağlı xeyli irəliləyişlər var. Ölkə başçımız uşaqların zərərli informasiyadan qorunması ilə bağlı qanun imzaladı".

Rəşid Qarayev

Uşaqlarda yaranan tiklər qorxuludurmu?

HƏKİM AYDINLIQ GƏTİRDİ

"Uşaqlar adətən 7-8 yaşa qədər olan inkişaf dövründə onlarda hərəkət aktivlik həddindən artıq çox yüksək olur". Bu mövzuyla bağlı SİA-ya açıqlamasında tanınmış nevroloq Qalib Əsədov qeyd edib. Nevroloqun sözlərinə görə, beynin hərəkət mərkəzləri oyaq olur və uşaq ətraf ailəni daha da dərk etmək, öyrənmək istəyir və bu zaman hərəkət aktivlik avtomatik olaraq yüksək dərəcədə olur.

"Ona görə də uşaqlar qaçırlar, tullanırlar, oynayırlar, müxtəlif hərəkətlər edirlər. Tiklər

nə zaman yaranır? Biz kənardan uşaqlara müdaxilə edirikse "sakit otur, bir yerdə dur" və yaxud da uşaqlara telefon veririk ki, telefonla oyna, cizgi filminə bax. Hərəkət aktivlik artıqdır beyində, amma uşaq məcburdu telefon ilə oynasın, televizora baxsın, bir yerdə otursun. Bu zaman hərəkət aktivlik tiklər şəkildə üzə çıxır. Uşaqlarda bu şəkildə olması o qədər də anormal deyil. Lakin 7 yaşdan sonra yaranıbsa, başlayıbsa hərəkət hərəkətləri bu zaman artıq müalicə etmək lazımdır. Əsasən, tikin yaranma səbəbləri uşağı hərəkətdən məhrum etmək, stres, evdə olan söz-söhbət, valideynlər arasında olan məsələlər, davalardır. Bu zaman uşaq qorxu keçirir və müxtəlif tiklərin yaranmasına səbəb olur. Uşağa imkan lazımdır ki, qaçsın, danışsın, gülsün, axşamlar gəzintiye çıxsın, parkda oynasın. Hərəkət mümkün qədər çox olduqda tiklər azalacaqdır. 7-8 yaşdan sonra əgər tiklər davam edirsə, bu zaman artıq müalicə lazımdır, çünki bu, ömrünün axırına qədər qala bilər və nevroloqun, psixoloqun müalicəsini davam etdirmək lazımdır.

Uşaqlarda hərəkət aktivliyi çox olanda onlarda hətta diqqət də yaranır. Onlarda hərəkət o qədər güclü, çox olur ki, onları məcburən otuzduranda, dinc durmasını istədikdə tiklər yaranır və bu zaman diqqət də pozulur. Bu, valideynlərin ən çox gözdən qaçırdığı səhvdir"

Sevilin Abbasova

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

"Bavariya" bu futbolçuya "elçi düşüb"

"Bavariya" daha bir futbolçunu transfer etmək üçün çalışmalara başlayıb. "Piveçilər" "Nyukas"ın futbolçusu Kiran Trippyeri transfer etməkdə israrlıdır. Britaniya mətbuatının yazdığına görə, Münhen təmsilçisi bunun üçün İngiltərə klubuna 2-ci təklif göndərib. Hazırda tərəflər müqavilənin təfərrüatlarını müzakirə edir.

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700